

Remissis sex dic-
tinctionibus. uidelicet
de conuersione. de con-
tritione. de confessione
de temptatione. de deo
inibus. et uirtute simplicitatis. inter
ser adhuc superstes. prima distincti-
onem sibi uendicat beata dei genitricis
uirgo maria: eo quod ipsa sit dignissi-
ma ecclesie membru. Et hoc non inco-
grue fieri uidetur in septimo loco.
quia secundum philosophos septenarius
numerus est uirginitatis. eo quod infra
primum limitem denarium nullu nu-
meru ex se generet. Quia uirgo genu-
it supra natura fuit. Ipsa est uirga
de radice yesse exorta: que flore nobis
protulit: super quem spiritus septi-
formis gratie requieuit. Cuius uir-
tutem ut digna scribere. et scribenda
possum perficere: suppliciter imploro.
De his que beatam uirginem **Primum**
maria multas designat et de bene-
ficiis humano generi per eam collatis
De ymagine eius que sudauit **ii.**
timore diuine sententie. **iii.**
De plaga frisie ob iniuria diuici corporis.
De sacerdote ideota qui a sancto **iiii.**
thoma cantuariensi degradatus per
beatam mariam officiu suu recuperauit.
De sacerdote in clerico ideota et **v.**
deposito: cui sancta maria ecclesiam restituit
De domino innocencio **vi.** precepit.
papa quem sancta maria corripuit per
henricu cu in ordine cisterciensem exac-
tiones facere conaretur. **vii.**
De uindicta hostiu loci sancte marie. **viii.**
De henrico canonico sancti kimberti q
per intercessionem sancte marie conuersus est.

De monacho apud monasteriu **x.**
infirmato quod trappa dicitur cui sancta
maria confitendi gratia obtinuit. **xi.**
De duobus mendicis in hospitali eius
parisius egrotantibus quos de ipso monuit.
De petro monacho abbate clare **xii.**
uallis cui in ecclesia spirensi sancta maria
benedictionem dedit. **xiii.**
De monachis atque conuersis in hennem
roede quibus ad uigilias benedixit henri-
co conuerso in sapiente. **xiiii.**
De eodem conuerso et ceteris conuersis
infirmis quos noctu uisitans benedixit.
De monachis quibus dormientibus **xv.**
benedixit uno tantu neglecto quia in
ordmate iacebat. **xvi.**
De eo quod beata uirgo maria cum sancta
elizabeth et beata maria magdalena
predicto conuerso apparuit. **xvii.**
De uita domini christiani de hennemroede.
De sacrista de luka qui nocte **xviii.**
sanctam mariam super altare celice conspexit.
De quodam monacho eiusdem **xix.**
cenobii qui sanctam mariam ad uigilias
circuire et singulorum monachorum
vultus detegere uidit duobus tantu
De altero monacho **xx.** neglectis.
eiusdem claustru cui beata maria super
altare i aere inter multitudinem sanctorum
De uisionibus **xxi.** apparuit.
nobilis uirginis de quida. **xxii.**
De cristina sanctimoniali que sanctam
mariam in sua assumptione coronam
de celo super conuictu nallis sancti petri
demittere conspexit. **xxiii.**
De otone preposito sanctensi qui
precibus sancte marie a duplici infir-
mitate curatus est. **xxiiii.**
De clerico cui sancta maria per ligua

ab alienigenis hereticis profusa noua resti
De adam monacho **xxiii.** ∞ tunc,
de luka p scām mariā a scabie capitis sana
to: et de sanitatibz quas operatur in monte
pellidano et ymagie et apud sardana.

De conuerso qui per Aue maria **xxv.**
ab infestatione dyaboli liberatus est. ∞

De inclusa que eodem bñficio **xxvi.** ∞
illusiones dyabolicas euasit. **xxvii.** ∞

De matrona que per eandē salutacōem
angelicā liberata est ab oppressiōe adulteri.

De theoderico milite cuius **xxviii.** ∞
vincula meritis scē marie dirupta sunt.

De sacerdote de polege cui scā **xxix.**
maria apparens timores tonitruorū tē

De bñā elyzabeth **xxx.** ∞ perauit.
de sconauia que ad illū uersiculū. Audi
nos et cetera. uigil scām mariā flexis genu
bus xp̄m pro contentu orare. **xxxi.**

De clerico cui ad illū uersiculū. Ora ugo
sancta maria panem i os misit. **xxxii.**

De milite quem propter uxorem dñi
sui temptato scā maria p osculū libauit.

De sanctimoniali quam **xxxiii.** ∞
per alapam liberauit cum iam amore
cuiusdā clerici esset accensa. **xxxiiii.**

De beatrice custode. **xxxv.** ∞

De milite in uigilijs deficiente quem
scā maria in uisione confortauit. ∞

De henrico monacho cecito **xxxvi.** ∞
qui meritis bñe marie receptus est. ∞

De miris uisionibz dñi **xxxvii.** ∞
bertrāni monachi de karretho. ∞

De uita dñi waltheri **xxxviii.** ∞
de Burbach. **xxxix.** ∞ ∞ ∞

De abbate nro cui uigā pastoralē
scā maria porrigere uisa est anteqm
in abbatein promoueretur. **xl.** ∞

De theoderico episcopo qui per beatam

mariam colome in antistitem est promou
tus eiusqz mita depositus. **xli.** ∞

De scolare colonienū quem scā maria
in sompnis corripuit cum ordini male

De pena sybodontis **xlii.** ∞ diceret
et sonorū eius ob iniuriā bñe uirginis.

De pena lusoris qui blasphemā **xliii.**
uit beatam Mariam. **xliii.** ∞

De pena cuiusdam matrone de ueldene
que de ymagine scē marie stulte loquatur.

De alia matrona que filiam **xlv.**
a lupo captam per eandem ymaginem

De ymagine scē **xlvi.** ∞ recepit.
marie in yesse. **xlvii.** ∞ ∞ ∞

De monacho medico cui scā maria
in choro electuariū suū primo negauit

et postea emendato donauit. **xlviii.**

De sanctimoniali cui? tibiam lesam
scā maria i uisione peruenit et sanauit.

De incluso qui per Aue maria **xlix.**
miram sensit dulcedinem. **l.** ∞

De monacho quem scā maria desola
batur ante mortem. **li.** ∞

De hermano conuerso pro quo desan
gato scā maria horam decantauit et
finem preduxit. **lii.** ∞ ∞ ∞ ∞

De pauone conuerso qui scām mariā
in fine suis uidit. **liii.** ∞ ∞ ∞

De scimoniali cui morienti apparuit.

De wernhero monacho cui in **liii.**
extremis subuenit cū a dēonibz terret.

De canonico colonienū cui in **lv.**
fine se ostendit. **lvi.** ∞ ∞ ∞

De simone cruce sigto quē scā maria
morientē consolata est. **lvii.** ∞

De milite decollato qui p cā euasit gehē
De latrone quē decollatū **lviii.** nā.

sepeliri fecit in ecclesia. **lix.** ∞
De monacho qui ordinē cisteraciensem

De sancta maria.

sub pallio sancte marie uirginis uidit
in regno celorum. *De his q̄ bñam uir-*
ginē marīā multū designāt et de
beneficijs huāno genēi p̄ eā collatis.

Iohannes in apocalypsi *Cap. i.*
uidit mulierem amictam
sole. et lunā sub pedibus et
et coronā duodecim stella-
rū in capite eius. Mulier
hec est uirgo maria: sole
lucidior fulgore caritatis.
luna id est mūdo superior.
contemptu glorie secularis.
Omnium uirtutum stellarum
tamq̄m diademate gemato
coronata: et quod his dig-
nius est diuino partu fecundata.

Hanc designant p̄ exemplū. mons.
castellum. aula. templū: thalamus
et ciuitas. Palma. cedrus. uitis rosa:
et cum istis innumerosa. nominū no-
bilitas. Miror in eius designatione
uirgani floridam. et rubrum inter
flammas urentē. uellus madidum
gedeonis. thronū eburneū ac deaura-
tum salomonis. fontem signatum
ortum clausum: et alia quāplima
que breuitatis studio sūt omittēda.
Sicut enī in creaturis uniuersis ma-
tre creatoris nil est sanctius. nil dig-
nius. nil excellentius: ita eius uisio
nulla sanctorū uisio dignior: nulla
iocundior: nulla eminentior. Cuius
preces ut quidam ait uicia: cuius
nomen tristia. cuius odor: lilia: et
cuius nunciū labia fauū in dulce-
dine. Sup̄ nucē sapida. et sup̄ niuē
candida: sup̄ rosam rosida: sup̄
lunā lucida: ueri solis lumine. *No.*

121
Dei uere et ter bñ. qui tante uirginis
uisione digni habiti fuerint. uisione
letificari. et sermone iocūdari: ora-
tione consolari: bñdictione confir-
mari. *No.* Hoc plenius nosces p̄
exempla. Audisti iam ex p̄te figurā
et emginata: uis nūc scire qualia
uel quanta mūdo p̄ ip̄am conse-
quatur beneficia. *No.* Nichil pl̄
suo. *No.* Sp̄a est orbis conserva-
trix. et tribulatorū consolatrix: si
da sibi famulantiū defensatrix.
Per ip̄am p̄ccatores illuminantur. des-
perati ad confessionē reparantur:
apostate a deo p̄ ip̄am deo mira-
biliter reuoluantur: iusti reue-
lacionibus consolantur. Nomen
eius et memoriale eius morbos
sanat. demones fugat: uincta sol-
uit. timores pellit: temptationes
compescit. Per ip̄am pusillanimes
confortantur: torpentes eritant:
cuncti misericorditer reuocantur.
Diligentes se diligit. p̄mno dilige-
do preuenit et honorat: contempnē-
tes se quia iusta est punit et hu-
miliat. Apud ip̄am electuaria sūt
confortatiua: uingenta sanatiā.
Nomen eius sup̄ mel dulce: et here-
ditas eius sup̄ mel et fauū. Morien-
tibus assistit: mortuorū animas
ad uitā pducit eternā. *No.* Licet
om̄ia hec credam de illa: uellē tñ
eadem exemplis delucidari. *Mon.*
Que a uiris audiui religiosi tibi
referam: ip̄is ut spero oratione
adiutus. Quod uero mūdo eius me-
ritis precibusq̄ conseruetur. bñis
tibi pandam exemplis. *de ymagie*

marie que sudauit timore dñe sen

An te hos annos quando tēte. ii.
ualidi illi fuere uenti. atq; to
nitrua. quorū mentionē feci. in dis
tinctione quarta. caplō. cxi. cū in
quadam ecclesia prouincie nr̄e popl̄s
staret. et sacerdos diuina celebraret.
ymago dei genitricis tam uehemen
ter sudare cepit. ut astantes notaret
et mirarentur. atq; q̄e sudorū gut
tule poplis matronarū extergeretur.
Flutu dei obsessus eadem hora affuit.
Requisitus de causa respondit. Quid
statis ammirantes? Filius marie. ma
nū extenderat ad feriendū: quam si
non ip̄a tenuisset. mūdus iam mi
nime subsisteret. Ecce hec est causa
sudoris. Et territi sūt omnes: audie
tes uerba tam stupenda. Hec michi
relata sūt a quodam abbate religioso
ordinis nr̄i: tūc temporis recenter gesta.
de plaga frisie ob iniuriā dñici corporis.

Paruo post hoc euensu **Cap. iii.**
tenipe. anno uidelicet gracie. m.
cc. xvi. mare in p̄tib; frisie terminos
suos egrediens. multarū prouinciarū
terras occupauit. uillas deleuit. ec
clesias lapideas deiecit. tantā hōm
extinguens multitudinem. ut sum
ma centū milia transcenderet. Ita
exaltati sūt fluctus eius. ut tuerutū
altitudines operire uiderentur: et
procella procellam impellens. gene
rale diluuiū terris minaretur. Et
sicut dictū fuit abbati nr̄o. cū eodem
anno uisitacionis gratia friscam
intraisset: q̄ fluctus furentes etiam
usq; ad coloniam puenissent. si nō
is qui eos excitauerat genitricis sue

ut postea dicitur p̄tib; compescuisset.
No nosti causam tante plage? **Mo.**
Non. Friso quidam arte pugil in
eadem prouincia existit: qui quonies
de taberna ebrius rediit. totiens uro
rem uerberib; et plagis sans tribu
lauit. Tenipe quodam timore ma
riti infirmitatem simulans. ut si
mulatio eadem posset notari. corp̄
dñi sibi dari postulauit. Venienti
sacerdoti pugil cū ciso ceruicie ebi
us occurrens. bibere monuit: et cū
ille responderet. corpus dñi porto mo
do non bibam. iratus friso. cū ciso
p̄ridem percussit. et omnes hostias
de illa excussit: ita ut p̄ pauimentū
dispergerentur. Matrone uero que
consolacionis gratia conuenerant:
super singulas hostias tamquam
stellas radiantēs uiderūt. Quas
sacerdos gemens et dolens in p̄ridē
recollegit: et abiit. Friso uero a de
no prouincie citatus. excommunicat⁹
est: sed non curauit. Qui tandem
ad hoc compulsus est: ut cruce pro
tanto sacrilegio signatus. cū iam
dicto sacerdote etiam cruce signato
ueniret romā. Qui dñs honorius
papa culpam confitenti. pro pen
tencia iunxit ut mare transiret:
ibi q; trib; annis iacuit xp̄o serui
ret. Quid plura? Mare transierūt
ambo: et ante damiatam mortui
sunt ambo. Quibus defunctis: cū
anno eodem dñs prouinciam terribi
liter ut supradictū est plagasset. et
causa plage populū lateret: ma
trone cuidam ualde religiose. dñō
interunus. oronib; uigilijs. et cetero

sanis seruient. materete uidelicet. *Wicboldi abbatis sc̃i bernardi.* beata dei genitrix uirgo maria: lacrimis eius mota. populiq; misera. appa-rens sic ait. *Propter inuriam filii mei in sacramentū corporis eius factā. submersa est frisca: et adhuc amplius plagabitur. si condigna penitencia non fuerit subsequuta.* Et quib; uerbis colligitur. q̃ non solum pugil. sed cōmuni; populi peccatis exigentib; hoc euenit. Et mox adiecit mater misericordie. *Leua oculos tuos contra mare.* Quod cū fecisset contemplata est peridem a pugile percussam: in similitate fluctuū natantem. Que cum in tantū appropinasset ut posset cognosci. ait. *Ece corpus filii mei.* In loco eū ubi dispersum est. edificāda est ecclesia: et debet ei tanta celestis reuerentia quomodo sepulchro dominico. *Hoc etiam noueris. q̃ ambo mortui sūt: pugil scilicet et sacerdos.* Sed pugil eo q̃ sine contritione obiecit. sepultus est in inferno: sacerdos uero adhuc tenetur in purgatorio. *Retulit tamen nobis. theodericus priore yesse. eundem pugilem quātū ad signa exteriora. cū proficisceretur satis magnā habuisse contritionē: sed credendū est beate dei genitrici marie.* Hac uisione cognita dñs theodericus episcopus monasteriensis. ad cuius dyocesiū maxima pars fuisse pertinet. missis litteris suis p̃ ydōtam sc̃i bernardi cellerariū. sicut nobis ipse retulit. sollempnē prouincialib; penitentiā iniunxit. *Quā autē insufficiens fuerit ex hoc probatur q̃ āno*

preterito denus punita est frisca: multis milib; p̃ aquarū inundaciones submersis. *Matrona quedā p̃diues ex predicti pugilis domo. ecclesiam edificauit.* Ex his que dicta sūt considerare potes. qm̃ sollicita sit circa hōm salutem b̃ta uirgo maria: cui tanta cura cōstitit de penitencia. De uero tribulatozū sit consolatrix: sequencia declarabunt. *De sacerdote ideota q̃ a sc̃o thō cantuariense degradatus p̃ b̃tām mariā offm̃ suū recuperauit. in.*

Retulit michi quidā abbas de ordine n̄ro. de sancto thoma cantuariense. qui n̄ris tempib; martizatus est. quiddā satis delectabile quod nec in eius passione legitur: neq; in libris miraculorū eius reperitur. *Cum esset in eius dyocesi sacerdos quidam ideota. nullam sciens missam nisi de dñā nostra sancta maria: et illam cotidie celebrauit. atq; apud eundem sc̃m episcopū cum de hoc accusaretur: prohibitus est ob honorē sacramenti a b̃to episcopo de cetero dicere missā.* Qui cum esset in tribulatione et egeret: b̃tāmq; uirginē mariā iugiter uocaret: illa ei apparens. ait. *Vade ad episcopū: et dic ei ex parte mea. quatinus tibi restituat officiū tuū.* Respondit sacerdos. *Dñā: ego pauper sum et persona despecta. non me audiet: neq; michi patebit accessus ad eum.* B̃ta uirgo maria respondit. *Vade et ego tibi uiam preparabo.* Et ille. *Dñā: non credet uerbis meis.* Respondit b̃ta uirgo maria. *Dices ei p̃ signo*

Septima distinctio

q̄ cum tali hora et in tali loco calicū
suū dissitū refartur: ego illud ex
parte una tenebam adiuuans eū.
Statimq̄ credet tibi. Mane sacerdos
sine impedimēto intrās ad ep̄m. et
bē dei genitricis marie ei deferens
nūciū: cum ille diceret. unde credam
tibi. te ab ea missū. predictū signū
de calice subiūxit. Quo audito. b̄s
pontifex stupens. simul ac p̄uens
respondit. Ecce reddo tibi officiū
tūū. et p̄cepto tibi ut tantū mis-
sam de dñā nr̄a sc̄a maria cantes
ac frequentes. orēs q̄ pro me. **Non.**
Satis miror pietatem dñe nr̄e sc̄e
marie. ut idcirco in depositione dig-
nū sic defenderet: et in ministerio
tanto dignū iudicaret. **Mo.** Hoc
actum est ex ineffabili eius mise-
ricordia: sicut in sequenti caplō ā
plius intrari poteris. **De sacerdote
idcirco. et deposito cui sancta maria
ecclesiam restitui precepit. Cap. v.**
Quātoquidā sc̄i gersonis ī
colonia. harderadius nomine.
uir nobilis de merenbergh oriūds.
pastor erat cuiusdā ecclesie super-
fluitū loghorā sūt: uocabulo
derlar. Cum esset liberalis et milia
consumeret. nec annui ei redditus
sufficerent. putans iam dicte eccle-
sie uicariū multā habere pecuniā:
cogitare cepit qualiter aliquid ex-
torqueret ab illo. Sciensq̄ hominē
proxiū illiteratū. assumpto secū
decano hūmpurgensi. in ip̄a dñica
infra ep̄phanie octauam cuius
officiū difficilimū est: cum se sacer-
dos preparasset. ecclesiam tamq̄m

missam auditoris intravit. Expā-
uit ille ruis tantis uiris. facta tū
confessione. eo q̄ ignoraret officiū
dici: introitū de sancta maria. sali-
ter: vultū tuū dñe. inchoauit. Quē
harderadius confundere uolens: auc-
toritate cure pastor alis officii dici
incepit. id est **In excelsis throno.** Cum
cum sacerdos resisteret. cessit ille:
confusū se simulans. finita missa
cum illū satis dure argueret: dice-
retq̄. dñe. qualem missam dixisti
hodie. Et ille responderet de dñā
nr̄a sancta maria: nonne bona
fuit. Adiecit harderadius. Videre
ne unq̄m de cetero missam dicas
in ecclesia mea. Sicq̄ recessit: alio
sacerdote substituto. Et cū egeret
pauper ille amotus: compassa ē
ei mater misericordie. Nocte qua-
dam harderado dictis matutinis
in ecclesia sc̄i gersonis soli apparuit:
durius allocuta est dicens. Vt qd̄
repulisti capellani meū: auari-
cia tua ad hoc te instigante. Si
non celerius eum restitueris: lin-
gue officio a me priuaberis. Ille
ad pedes eius corruens. et ueniam
postulans: omnē satisfactionem
promisit. Mor mane directo m̄tio
amotū restituit: mandans sicut
supradictū est de sancto thoma ca-
tuariense. ut missam de sc̄a maria
quacūq̄ die uellet celebraret: ip̄-
samq̄ pro peccatis suis interpella-
ret. Adhuc eū idem sacerdos uiuit
et preest quidam monasterio mo-
nialiū: cui ip̄e initiator existit.
Mo. Bonū est tali seruire dñe. q̄

sic sibi seruientibus subuenit. **Mo**
non solū eos a quibus affligunt
monet et corripit: immo etiam
que illorū sunt potenter defendit.
De dñō Innocēto papa quē scā ma
ria corripuit cū in ordinē cisteriēse
exactiones facere conaretur. Cap. vi.

Cumpe illo quo baldericus co
mes flandrie cū cruce signis
constantinopolim expugnauit:
dñs innocētiū papa. ordini hīs
suis mādauerat ut quadragesi
mā prem omī rerū suarū mobili
um in succursū terre scē transmit
teret. Ordo uero priuilegiis sibi ab
antecessoribus eius indultis. imitēs:
ne libertatem concessam. uertere
uideretur in seruitutē: tam graui
exactione subiacere nō acquieuit.
Vnde innocētiū furens in tantū
ordini indignabatur: ut dignita
tibus secularibus indulgere pro
poneret. quatenus possessiones
ordinis sibi usurparent. In proxi
mo uero generali caplō. abbates
qui confluxerant. spem suam in
brā dei genitricē maria que ordinis
patrona est et aduocata ponētes:
scientes sententiam male cōceptā
eius precibus et meritis facile pos
se reuocari. Speciales pro eadem ne
cessitate usq; ad proximū caplū
orationes iūxerūt. Hoc etiam adi
centes ut a capite qua dragesiē
nudis pedibus de capitulo exirent
tes: septem psalmos cū letania de
cantarent. Quod et fecimus. Inte
rim brā dei genitricē maria. uero
quidam religioso noīe kenerio:

iam dicti innocētiū confessori appa
rens. in hec uerba ei mandauit. Tu
ordinem cisteriēsem cuius aduo
cata sum destruere conaris: sed nō
preualebis. Et nisi citius de tuo ma
lo proposito resipiscas: ego te et om
nem tuam potestatem coniteram.
Huiusmodi nūcio dñs innocētiū
audito. sciens keneriū uirū scū et
ueracem esse. timuit: mitantū de cō
cepto peccato penitens. ut ordinis
priuilegia roboraret. Hoc aditēs:
ut primo omī negotia ordinis in
curia romana expedirentur. Quā
indulgentiam tam cū sua bulla.
qm omī cardinalū subscriptiōib;
confirmaret: et unus tantū mītri
ordinis cardinalis contradiceret:
ita in eum exarsit. ut statim eum
amouere minaretur. Cumq; in
proximo caplō patrib; nris hec
innocētiū esset: epīm eiusq; genitri
cem uirgīnē mariam. de tantū mo
pinata inuocatione glorificantes:
orationes iūctas cū gratiarū
actione dimiserūt. **Non** Non mi
ror si aduocaciam suam tam po
tens regna defendit. **Mon** Verū
dicis. licet eū mater sit misero
die: non tamen obliuiscitur circa
imisericores inuidete. **De uindicta**
hostiū lon sancte Marie. Capm
Qum nobilis femina dñā **vi.**
aleydis de moillsbergh. cum
consensu mariti sui euerhardi
burchgrauy. quedam alodia sua
per inspirationē diuinā ad nouā
abbāciā ordinis nri construē
dam in manibus dñi henrici ab

latis nri. libere et sine omni contradic-
tione tradidisset. et ante ipsius mortē
domus que uocatur locus scē marie
constructa fuisset: uiri quidā nobiles
ex eius cognatis post eius mortem
contra iusiurandū uenientes: eandē
nouellā plantationē querimonius
minis. rapinis. multisq; alijs inco-
modis. molestare ceperūt. Sancta
uero dei genitrix uirgo semp maria
eiusdem cenobij dñā et aduocata:
sicut a multis dicebatur hoc apud
filiū egit. ut henricus de molsbergh
qui preapuius uidebatur obsideretur:
et supra iures dampnificatus. de
proprio castro eliminaretur. **Item**

De zegenbergh uir nobilis. a quo
multū domus predicta uerabatur:
a seruo suo satis miserabiliter occisus
est. Alius quidam ad eius depredati-
onem properans: in uia crepuit me-
dius. Quam uindictam cū audisset
alius quidam nobilis. unus de cohe-
redibz. uenit ad locū timore correpi-
tus dicens. Dñā mea scā maria:
sint tua tibi. ego parti mee renūcio.
Wilhelmus miles de helpmstern.
ab urore instigatus: que se heredem
possessionū collatarū dicebat. cur-
tim meliorem inuadens: frēs mul-
tis expensis grauabat. Interī sacer-
dos quidam religiosus confessor
eius. nocte quadam in locum scē
marie se per uisum transpositum
iudit. "et cum quidā ex sacerdotibz
celebraturus esset missam. et a su-
pradicto wilhelmo impediretur:
uir quidam ingerimus fuisse illū
percussit. et occidit. Quem uisū cū

ci recitasset asserēs eum breui mori-
turū. nisi a ueracione monachorū
cessaret: ille stimulis cotidianis
uexis sue se urgeri conquerēs. nō
acqueuit consilienti. Citatus lris pa-
palibz cū esset in uiolenta possessio-
ne. et iudices cū aduocatis iam ne-
gotiū diuicius pertractassent: tandē
partibz duos dies prefixerūt: unū
amicabilem ad componendū. altem
uero ad litigandū. Qui cū componē-
dū nō possent. diesq; tres adhuc super-
sent. ad litigandū. iohēs de hordhe
in ueteri monte conuersus. prociā
nocte uidit se in sompnis esse ī loco
scē marie: audiens ipām uirginē
gloriosā clara uoce dicentē. Quor-
ter me recedere a loco isto. Dicente cō-
uerso: quo ibis dñā? Respondit. Ad
filiū meū conqueri de wilhelmo de
helpmstern: qui me non sinit quies-
cere in hoc loco. Ilane uero referēs
cellerario iam memorati wilhelmi
predictam uisionē. atq; subiūxit:
sciatis pro certo qd dñs uester cito
moriatur propter conuētū loci scē
marie. Cui ille subridendo respondit.
Non curretis: tamē uellemus esse ab-
soluti ab eo. Qui post dies paucos
pede trūcatus: penā soluit irrisiois.
Eadem uero die cū wilhelmus cura-
nemus spaciaretur. nisiū portans
sup pūgnū: a duobz seruis comitis
seynensis. qui hoīem suū iuris capti-
uū ducebant: quē ipē excutere nō
est lancea transfolius. aiām pūm
exalauit. Eadem hora obsessa qdā
in uilla que tēps dicitur. a castro
helpmstern satis remota: ita cepit

salutare. manusq; cū cachimino com-
plodere: ut uic a duodecim hoībus
posset teneri. Interrogata quid ha-
beret: respondit. Modo in hac hora
magister meus acquisiuit tres ani-
mas. Noueritis willhelmū de hel-
phinsteyn iam occisum. **No.** Que
fuerūt ille tres anime. **Mo.** Occisi
et occidendi. sicut conicio: eo q' ani-
mā mortui habuerit in re: alias
duas in spe. Non multo post inter-
rogatus dyabolus in briske de aīa
eiusdem willhelmi: p' os alterius fe-
mine respondit. Magister meus
habet eam: et propter monachos
quos spoliauerat pice et sulphure
illā infūdī. usq; ad sūmū replens.
Vox uero que ad tantū malū mis-
gauerat eū: post breue tempus a-
p' uingno de castro cū liberis eie-
ta est. Nam cū sit in expūgnabile
cū scalis nocte intrans illam tur-
piter eiecit: iniuriā dei genitricis sep-
g uirginis marie uindictās. Ab
illo tempe usq; hodie monasteriū
curtini eandem quiete possidet:
meritis gloriose uirginis marie ad-
iutū. **No.** Satis michi iam proba-
tū est q' ipā totius sit orbis conserua-
trix: tribulatorū consolatrix: fida
sibi famulantiū defensatrix. Qd' au-
tem p'iores p' ipā illuminentur.
quod hys omībz salubrius uidetur:
aliquo michi ostendi p'ior exemplo.
Mo. Cū hō hōi sepe obtineat p'niā
gratiā: multo amplius hoc credē-
dū est de matre dñi. **de herico cano-**
nico s^a kumberti q' p' intercessionē
s^a marie conuersus est. Cap. viii.

Canonicus quidā s^a kumberti
in colonia. noīe henricus. uita
satis secularis. cū die quadā solus
equitaret: nubecula lucida uitam
ipā eo intente transuolauit:
uocemq; clarissimā de ipā nube au-
diuit dicentē. fiat uoluntas tua si-
cut in celo et in terra. Eratq; uox
eadem tante dulcedinis: ut quoti-
ens eius postea recordaretur. lacri-
mis infunderetur. Cumq; uocem
hanc celitus demissā intus atten-
deret. uel potius non intelligeret:
nocte quadā p' uisū se stare uidit i
capella domus sue ante altare co-
ram ymagine bñe dei genitricis
marie. Quā tū uerbis angelicis
solito salutarer: respondit illa. Ut
quid me salutas? Homo p'ditus
es: et nisi uitā tuam emodaueris
oculus peribis. Ego enī et bñdictus
intercessimus pro te. Qui cū scdam
hanc amonitionē dulcedine uite
secularis abstractus negligeret:
circa tempus sex ebdomadarū tā
grauit infirmitate correptus est:
ut iungeretur. nec ulla esset spes
uite eius. Tūc demū ad cor reuers^{us}
et qd' audierit. quidue uiderit reco-
datus. fratribz quibuscūq; bergen-
sibz ordinis cisterciensis ad se uo-
catis seipm reddidit: qui in proxi-
mo pascha monachus factus est.
meritis et precibus bñe uirginis
marie se illuminatū usq; hodie
gloriat. **Nou.** Cuius fuit uox
illa scā de nube: et quis sensus
eius? **Mo.** Quantum ex iam dictis
colligitur: beate marie et s^a

benedicti. Orabant enim xpm ut sicut
uoluntas eius est in celo. id est iusto
ita et eius uoluntas que semp bona
est fieret in terra. hoc est in illo iuue
ne tunc peccatore. **Sic mirari debes.**
si peccatores p eam illuminantur.
quia scdm nomē eius. ita et laus
eius in fines terre. Maria enī inter
pretatur stella maris. siue illumi
natric. Qd uero desperati et contra
omne graciā indurati. p ipam ad
confessionē et ad ueniā reparent.
presto sunt exempla. **de monacho**
trappa infirmato cui scā maria
confutendi graciā obtinuit.

Triprovincia pica **caplinu nomū**
domus ordinis cisterciensis sicca est.
que trappa uocatur. In hac sicut
michi retulit dñs henricus abbas
de scimenim asserens sibi recitatū
ab abbate dicte domus. contigit
quod dicturus sum. tunc temporis
recenter gestū. Infirmatus est ibi
monachus usq ad mortē. Deputa
ti sūt ei duo monachi ad seruiēdū.
Qui dum simul erissent et eger so
lus iaceret. ingressi sūt duo tetri
spiritus in angulo domus stantes.
Complosis autem manibz cachinā
tes dicebant ad inuicem. Cras hora
tertia cū magno gaudio deducen
t animā huius monachi ad infernū.
Mor infirmus tremere cepit atq
pallere: maxime propter morsū
conscience. Comiserat enī ante cō
uersionē pccā quedā graua: que
uetante erubescencia confiteri nō
poterat. neq clericus in seculo. neq
nouicius. neq monachus in mo

naasterio. **P**auens uero et circūspi
ciens contēplatus est in angulo
opposito matronā pulcherrimā.
in hec uerba demōibz cachinātibz
respondente. Nolite nimis gaude
re: ego illi dabo consiliū. qualiter
dentes urōs ei adat. Post quodū
bū uisio omnis. ministris intran
tibus disparuit. Consiliū autem
intelligens confessionē. matronā
uero scām dei genitricē mariam:
quam in tanto periculo ut opinor
inocauerat. Priore uocari fecit:
cui omnia sua pccā meritis beate
marie uirginis adiutus. plene ac
deuote confitens. et ut eodē abbati
qui tunc presens erat reuelaret sup
plicans. oleo sacro iunctus. et dñi
a corporis sacramento munitus.
hora a demōibz predicta sub spe
uenie spiritū exalauit. **de duobz**
medicis parisiis infirmatis quos
maria de confōe monuit. Cap. x.

Simile beneficiū consecuti sūt
duo pauperes parisiis a bēa
uirtutē maria sicut michi retulit
lambertus monachus noster: q
eodem tempe ibidem dicit se studu
isse. Cumq collecti fuissent in hos
pitali. quod situm est ante eius
oratoriū in paradiso: uero audā
religioso eiusdem hospitalis mī
stro ipā uirgo benignissima dei ge
nitric maria cui cura est de omibz
apparere dignata est dicens. Bone
uide ut diligentia adhibeatur ac
custodia illis duobz pauperibus.
quia in periculoso statu sunt: et de
mones cū multa sollicitudinē illos

circueit. quomodo eis noceant. **Q**uod
cū iudicasset sacerdoti. et ille eos ad
emendationē conscientie hortaret
semel ac scdō. nec proficeret: tandē
subiūxit. **M**iseri: ego noui uos esse
in peccatis grauissimis. atq; ino
riemini: et nisi confessi fueritis in
trabitis gehennā penis eternalib;
cruciandi. **N**h uero territi et quod
credibilis est. precib; bñe dei geni
trici marie illuminati: pñā suā
confessi sunt: moreq; xp̄iano decedē
tes. **D**emonib; luctum: et sanctis
angelis gaudiū fecerūt in celo. **N**o
valde me letificant ista. **M**o Non
solum peccatores fidem sine opibus
habentes. per ip̄am ut probatū est
illuminantur: ymmo etiā apostata
te a fide. quod signū est maioris mi
sericordie p̄ eam xp̄o reconciliantē.
De hoc habes manifestū exemplū
in distinctione scdā. xij. caplo. de
iuuene qui iuxta florentiam xp̄m
abnegans et dyabolo se reddens. p̄
cib; marie puenit ad indulgentiam.
Simile legitur de theophilo alexan
drino. **N**o Quia iam sermo sa
tis protractus est de beneficijs beate
dei genitricis semp; uirginis ma
rie circa peccatores: precor ut exēplis
michi ostendas qñtis ul' qñlib; p̄ eā
iusti reuelacionibus consoletur.
Mo Qñ mirifice iustos sibi serui
entes scā dei genitrix consoletur:
ex paucis que subiiciam cognoscē
poteris exēplis. **de petro monacho**
abb̄e clareuallis cui bñdixit s^a mar
Quod ecclesia spiren̄si. cap. xi.
Causa extitit ut quidam ex

abbatib; ordinis nr̄i. pro negotio
ordinis ad henricū imperatorem
filium friderici mitterentur. **I**nter q̄s
precipue uidebatur tam sc̄itate
qm̄ dignitate. dñs petrus mono
chus abbas clareuallis: cui⁹ men
tio habita est in distinctione secta
caplo. xi. **E**t quia dñs cisterciensis
in propria persona uenire nō po
tuit: priore suū pro se misit. **V**eni
entibus eis spiream. cum in ecclesia
dei genitricis semp; uirginis mari
e. cui⁹ structura stupendē magni
tudinis est. orassent: cunctis orius
ab oratione surgentib; et eiusdem
ecclesie edificia circūdustrando con
siderantib;: iam dictus petrus cui⁹
cogitatus et delectatio non fuit in
edificijs corruptibilib;. sed i structu
ra celestis iherusalem. in oratione
perseuerauit. **T**andem omib; egres
sis cū in portu ecclesie a canonicis
honorifice fuissent salutati. et cum
instantia multa ad prandiu iui
tati: requisitū est a quodā abbate
in cui⁹ honore ecclesia eadem esset
consecrata. **R**espondentib; clericis.
in honore dñe nr̄e scē marie: abbas
clareuallis. inconsiderate subiūxit.
Et ego sciebam. **Q**uod uerbu prior
cisterci considerans. tūc quidē tacuit:
sed mox ut egressi sūt ciuitatē. eiusdē
uerbi recordatus. ait abbati. **D**ñe
abbas dicite michi. unde sciebatis
spiren̄se monasteriū in honore dñe
nr̄e scē marie fuisse consecratū. **I**lle
de uerbo prolato dolens. respondit.
Visum est michi bene decere: ut tam
mirifice structure patrona foret.

mater dei. et celorum regina sancta maria.
Prior bene cognoscens eius sanctitatem.
 et quia aliquid sibi in ecclesia reuela-
 tum fuisset. ex responsione comitatus:
 adiecit. Ego in hac uia uicem gero
 domini abbatis cisterciensis: in cuius auc-
 toritate uobis precipio. ut non michi
 dicatis nisi ueritatem. Tunc ille obe-
 diencia artatus: cum uerendum respō-
 dit. Quando prostratus coram altari
 pro peccatis meis. et uie nostre negligē-
 tibus attentius orauit. ipsa beata uirgo
 maria michi apparens. benedictio-
 nem quam ordo noster super redeuntes
 de uia dicere consuevit: super me
 dedit mihi hec uerba. Omnipotens
 sempiternus deus miserere huic fa-
 milulo tuo: et quidquid ei in uia sub-
 ripuit uisus aut auditus male ce-
 aut otiosi sermonis. totum ineffa-
 bili pietate propiciatus indulge.
 Per christum dominum nostrum amen. Hec michi
 relata sunt a quodam abbate re-
 ligioso ordinis nostri: in cuius domo
 idem petrus sepius uisitauit. Et
 benedictione eius intellexit beatam
 uirginem mariam ibidem fuisse patro-
 nam. **Mo** felix oratio: per quam
 tante uirginis meretur benedictio.
Mo Non solum orantes sed et psal-
 lentes sua benedictione consolari
 consuevit. **De monachis atque con-**
uersis in hémérode quibus benedixit
henrico conuerso inspiciente. xii.

Henricus conuersus in héméro-
 rode: cuius memini in distinc-
 tione quinta. capitulo quinto. loquens
 de demonibus: sepius in sollempni-
 tatibus maxime. gloriosam uirginem

mariam. inter psallentes uidere con-
 suevit. Que nocte quadam ipso
 intinente de choro monachorum ueni-
 ens. dei filium ex se natum in brachiis
 gestans: chorum ingressa est conuer-
 sorum. Et more abbatis fratres exor-
 tando accitens. ante quosdam qui
 in oratione uigiles erant et deuoti:
 gradum fuit. filium suum dominum nostrum ihesu-
 Christum eis ostendens. ac benedicens.
 deuotioni illorum congratulando.
 Tepidos autem et dormitantes ce-
 lerius pertransiuit: nil consolatio-
 nis eis impendens. Singulos uero
 conuersos in illa celesti circuncione
 uisitatos nec non et neglectos prius
 conuersus diligenter notauit: sin-
 gulos dicto heremiano tunc ibidem
 priori. tunc loci sancte marie abbati
 nominatum exprimens. Hec ab eo
 ore audiui. **Non** Simile recorde-
 te dixisse in prima distinctione.
 capitulo tricesimo quinto. de godefrido
 monacho uilaciense. **Mo** Tanta
 karitate beata uirgo maria sibi de-
 uote famulantes complectitur:
 ut non solum orantibus. non so-
 lum psallentibus. sed et dormientibus
 benedicat. **De eodem conuerso et aliis**
conuersis quos noctu uisitans bene-

Nocte dixit. Capitulum xiii.
Quadam cum conuersus pre-
 fatus sederet in lecto suo in infir-
 mitorio. et ceteris dormientibus
 diceret orationes suas: uidit do-
 minam nostram sanctam mariam eandem
 cellulam in magna claritate in-
 trantem. monacho quodam que
 nominare nolo prececente: duali

matronis sequentibus. **S**upra cuius
caput cum manū posuisset: lectos
singulorum infirmorum plustrans.
et dormientibus benedicens. iterū ad
eum rediit. manūq; sup caput eius
scdo posita. sic ait. Deus benedicat
quidq; hic manet. Sicq; egressa est.
No. Si sic dormientes noctibus a spe
culo totius castitatis uisitantur: ual
de decet ut tam ordinate et tam com
posite religiosi in lectis suis iacere
studeant. ut uirgineus aspectus
meis non offendatur. **M**o. Iuste
moueris. Referam tibi de hoc exem
plum: quod me audisse recolo. a
magistro meo in probatione. **D**e
monachis quib; dormientibus bene
dixit vno tantum neglecto.

Monachus quidam **Capl. xiii**
sicut frequenter contingit. cū
nocte quadam dormire non posset
diceret q; orationes suas: contem
platus est in dormitorio feminam
miri decoris. Que cū dormientū lec
tos circumiret. singulis benedixit: v
no tantū monacho neglecto. quē
non respicere curauit. Hunc uigi
lans diligenter notans: cū uisio
ei fuisset intimata mane. cōfessus
est. q; eadem nocte inordinate iacu
isset. aliquid sibi de rigore ordinis
relaxando. **N**on michi dicere potu
it magister meus utrū cingulū
deposuerit. uel caligas dimiserit.
siue tunicam denodauerit. **N**on
si pro culpa tam modica mona
chus iste gracia benedictionis pri
uatus est: puto eum dignū esse
pena qui inordinate et impudice

iacere dormiens consuevit. **M**on.
De hoc terribile satis habes exemplū
in distinctione quinta. caplō tricesimo
octauo. de conuerso quem dyabolus
impudice dormientem in forma mo
nalis deosculabatur: qui mox in
firmatus infra tridū mortuus
est. Dormientes enī et peccare possu
mus et mereri. Que enī uigilando
cogitamus siue ad que mouemur:
siue bona sint siue mala. eadem
nobis sepe psonpna occurrunt.
Sicut in cathena cum trahitur et
iactatur. pulsus pulsū impellit: tra
m dormiente precedens cogitatio.
motus siue consensus. opus bonū
uel malum inducit. **N**o. Placet
quod dicis. Procede nūc de consola
tionibus iustorum. **De eo q; bñ maria**
cū scā elizabeth et bñ maria magda
lena p̄dicto conuerso apparuit. xv.

Supradictū conuersū henricū
monachus quidā uite lauda
bilis cuius nomen prodere non licet.
obtritus rogauit: ut bñm dei ge
nitricem uirginē mariam. pro se
interpellaret. cum ab illa uisitare
tur. Quod cum promississet. et die
quadam dicto completorio in ora
torio grangie cuius magister eā
pro ipso preces funderet: apparue
rūt oranti tres matrone mirę pul
chritudinis. Ad quarū decorē dū
stuperet. et quenam essent. uel
unde uenirent. intra se miraretur.
una ex eis cogitationib; suis res
pondit. Ego sum maria magda
lena. hec est uniuersalis dñā dei
genitrix uirgo maria. digno eā

demonstrans: tertia uero est elizabeth
Et adiūct. Tu oras pro monacho
illo nomen eius exprimens: magis
enī indiges ut ipse oret pro te. Sicq;
disparuerūt. Sup̄ eiusdē monachi
caput cū adhuc esset dyaconus. et
euuangelū legeret ad missā: idem
conuersus columbam uidit descē
dentem. et usq; ad finē lectionis ibi
dem manentem. *De uita dñi xpiani
monachi in hēmenrode. Capl. xvi.*

El eodem claustro quod et hēmen
rode dicitur monachus quidam
existit: predicto henrico cōuerso
contemporaneus noīe et opere
xpianus. Istū multis modis dñā
mā uirgo scā maria consolari
consueuit: secreta sua illi mani
festans. Hui' bñ uiri uitam uideli
cet qualis ante conuersionē fuerit
uel post. inquātū scire potui. suc
cincte tibi perstringā. Non alia ti
bi de illo referam. qm̄ ea que a reli
giosis utris qui eum uiderūt et
nouerūt. michi dicta sunt. Cum
adhuc esset scholaris. et scolas ui
tans per prouincias discurreret:
nocte quadam in domo cuiusdā
mulieris hospitabatur. Cuius
filia cum haberet caput scabiosū
et instaret adolescenti. ut si aliqd
contra illū morbū nosset sibi dice
ret. asserens multa experimenta
scholares scire: et ipse negaret. illa q;
neganti non crederet. tandem in
oportunitate illius uictus: ut se
ab ea liberaret respondit. Accipe
barbam iouis. fuliginem. et sal.
et fac ex eis unguentū. De quo

mor ut filie tue caput periretis:
melius habebit. Que cum eadem
morbo essent contraria. fecit tū
mater sicut edocta fuit: et puella
cuius non propter medicinā. sed
propter scholaris simplicitatem ut
opinor. plene conualuit.

Alio tempore cū in domo quadam
sibi ignota dormiret. et propter
necessitatem nature solis femo
ralibus indutus surgeret: dyabo
lus in specie nude mulieris illi oc
currens dorso eius nudo insiluit.
Quem cū nullo conatu de dorso suo
erutare posset: sic usq; ad tempo
matutinale circueūdo magnū
tami corporis qm̄ mentis incurrit
defectum. **O**rdinatus uero in
sacerdotem. factus est capellanus
comitis losensis: in castro eius
missas celebrans. Filius uero co
mitis sciens illum uirū esse sim
plicem et timidum. ut eū terret
uersi pelle se circumdedit: et more
bestie sup̄ pedes manusq; iēdens.
ad columi in capella sedentem sic
uenit: rugitus contra illū emi
tens. Quo uiso xpianus territus
et pene extra mentem factus. ar
repto cultello tam ualide illum
collo iuuens infixit: ut rueret
pene mortuus. Qui cū modicū
respirasset: timens uice sacro
tis. ait. Fugite dñe xpiane: quia
filiū comitis occidistis. Mor ille
territus fugit: et cum uenisset
ad portam castri. dixit ostiario.
Aperi et sine me fugere: quia fili
um comitis occidi. Vides quāta

simplicitas. Statim ut hec innotue-
runt: parentes et familie plane-
runt ualde. Ad petitionē tamen iuue-
nis. xpianus reuocatur: culpa ig-
nosatur: contra spem vulneratus
cuius comalescit. **H**ec michi retu-
lit bte mēdie walterus de birbach.
Tempore quadam cū p̄dictus xpianus
commendationē hōis mortui faceret:
mortuus ille surrexit. fugientibz
omibz qui aderant. fugit et q̄e xpianus:
uenitqz fugiendo ad fluiuiū
qui non longe aberat. Quē mortu-
us sequēs clamauit. Dñe: est michi
domi aries optimus: tollite eum:
et orate pro me. Sicqz ad feretrum
de quo exilierat reuersus: mortuus
est et sepultus. **H**abebat autem
preter predictam capellam eccliam
legitimā. cuius pastor erat: ad quā
quociens ire debuisset. fluiuiū quēdā
transire habebat. Qui cū minor ēet.
equo uectore illū transuadabat: nū-
uero iundasset. nauigio transibat.
Quodam igitur tempore cū ad fluiui-
um de more accessisset: maiorem
qm̄ crediderat reperit. Propter qd̄
cum se et equū ei cōmittere non au-
deret. et nauicula deesset. et paululū
quid faciendū esset deliberaret: ecce
apparens ei bta maria magdalena
apprehendit eū cū uestimēto supra
collū. et in ulteriozem ripā deposuit:
ita ut erat in equo sedentem. Ierus-
magz ad ecclesiam puenit. et diuina
celebrare exorsus est: nullū habens
aduiorem. nisi rusticū ecclie cus-
todem. Beata uero maria magda-
lena que mirabiliter eum illuc p-

duxit: nullūqz eius interesse non re-
fugit. Nam quociens se uertebat di-
cendo. dñs uobiscū: uidit matronā
reuerendissimā in oratorio deambulā-
ntem. In qua nullū sciens esse mor-
taliū. preter predictū custodem. eundē
missa finita cōuenit: interrogans
si aliquid uidisset. Ip̄e autem et se
eam uidisse asserbat. **Q**uia teste
scriptura dignū est ut iustus iustifi-
cetur adhuc: considerans uenerabi-
lis sacerdos mūdi pericula. dyabolū
temptantiā. carnis incentiua. di-
uina gracia inspirāte. mūdū deseru-
it: et religionis habitū in hēmēro
de suscepit. Die quadā in solario pro-
bationis. in oratione iacens. et de cor-
poris sui ibecillitate. ordinis distric-
tione. penisqz purgatoris cogitās.
tedere cepit. Et mox mirabili quadā
uirtute: animā suā a corpore se-
parari sensit. Vidit et sepulchrum
opere mirifico coram se cōpositum.
Et ecce scā dei genitrix uirgo semp
maria. in claritate maxima cū mul-
ta turba uirginū p fenestrā eo uidere
ingressa. Diciturqz est q̄ ip̄a esset
mulier de nazareth. Que corpus ex
anime sacerdotis a capite leuatis.
et fridericus imperator. auus huius
friderici qui hodie impat. a parte pe-
dum: reuerenter illud tumulauert.
Deinde bta uirgo maria cū multitu-
dine angelorū obsequentiū ad celestia
rediens. aīam tumulati demonū
cateruis sequentibz. et massas igne-
as post eam exsufflantibz secum
duxit: illesam qz custodiuit. Ducta
tamen ad quēdā ignē maximū.

educta est ab angelis q̄ post mortem
illuc esset reditura et ignē eundē tran
situra. **R**epente se corpori restitutam
inuenit. **D**e modo illius transiōis
et causa: nemini aliquid dicere uolu
it. **T**estatus est autē animā suam
ubiq; fuisse oculatam: et tante scie
q̄m diu exuta fuit a corpore. ut post
suscitacionē caritatis sue caliginē
miraretur. **I**nterrogatus de formis
angelorū. siue demonū. respondit
angelos se uidisse in specie puellarū
pulcherrimarū: demones uero in
effigie coruorū. **H**ic recorder dicti
cuiusdam cuius anima nup̄ educ
ta fuit a corpore et reuersa. **A**nima
inquit educta a corpore: q̄n non est
reuertenda. reliquas aīas siue sp̄s
angelicos uidet sicuti sunt. **Q**uādo
uero reuersura est ad corpus: non
datur ei animas siue angelos con
templari. nisi sub aliqua similitu
dine et linamentis propter uiuē
tes. **N**on. **S**atis uidetur istud esse
probabile. **S**ed quid significat qd̄
predictū sacerdotem dñā nrā scā
maria cum imperatore friderico
cumulauit. **N**on. **S**icut michi re
tulit prefatus walterus qui huius
tumulationis solutionē cū mar
mo labore et hoc secretissime ab eo
elicere potuit: quātū bñā uirgo ma
ria illum dilexerit. uel quātū meriti
apud deum fuerit. p̄ eandem ei uisi
onem ostendit. **A**c si diceret. **N**ullus
in regno terreno friderico cesare qui
nūc imperat dignior est: nec ipse
tamen prestare obsequiū sepulture
tue dignus est. **I**ta ipse intellexit.

Demonēs uero in diuersis formis se
pissime uidit: hominū uidelicet. a
nnimaliū. reptaliū. sicut in quinta
distinctiōe mentium me dixisse. ca
pulo sexto. **Q**uā tempore quodā
staret inter alios ad psallendū ad
horam sextam: uidit mensam in
medio chori stantem. decentissime
preparatā. **V**enientes autē tres
miri decoris matrone indumenta
sacerdotalia apporauerūt: et ex
plicantes ea sup̄ mensam. ipsi p̄
sentauerūt. **A**lio itidem tempe
cum in iūcio laudū psalmus. deus
misereatur nr̄i. decantaretur: ui
dit dexteram dei sup̄ mediū chori
dantem benedictionē sup̄ conuersū.
Ob q̄m causam concessum est fr̄ib;
conuersis. in minorib; festis illum
psalmū pauidere. **N**o. **M**iror quib;
meritis uir iste ad tantā puenit
gloriam. **N**o. **V**irtutib; animi
maxime: caritate uidelicet. simpli
citate. humilitate. et hys similib;
In hys enī consistit regnū dei: nō
in sermone uel in labore corpali.
Predicare autem seu manibus
laborare sine uirtutib; ad modū
cum ualet. **T**ante siquidem fuerat
humilitatis. ut si aliquē monacho
non obuiū habuisset. complica
tis manibus se contraheret: et ne il
lū ueste tangeret in ptem declina
ret. **R**equiritus de hoc respondit.
Ego sum peccator: et non sū dign⁹
ut hos sc̄s uiros tangam uel tan
gar ab eis. **D**uos siquidem filios
ante conuersionē in uiuentū ge
nuerat. non tamen legitime. **H**ic

ricū uidelicet conuersū de uulgaro. uir-
tum scām de quo dictū est in quarta
distinctione. caplo tricesimo primo.
et iohānem monachū de hēmenrode
qui adhuc super est. **Non** Quid est
q̄ maiorem gratiam in huiusmodi
reuelationibz uidemus īpendi p̄ccori-
bus et lapsis post penitentiam. q̄m
hys qui innocentiam suā seruauerūt.
Mo Vbi habundauit delictū: ibi
frequenter superabundauit et grā.
Et hoc fit ex ineffabili dei misericor-
dia: ne uidelicet lapsi propter p̄ccā
cōmissa desperent. et ne innocentes
de sua innocentia superbiant.
Sedente me tempore quodā in con-
uentu sanctimonialū ordinis
nr̄i: cum de huiusmodi uisionibz
conferremus. una ex uirginibus
dixit ad me. Videte. q̄ deus talibz
secreta sua reuelat et non nobis:
manū digito demonstrans. quam
non uirginē uenisse ad ordinem
suspiciabatur. Cui ego respondi qd̄
iam supradixi: hoc adiciens. uos
forte eandem graciā ascriberetis
uirginitati uestre. et uult deus ma-
gis uos esse humiles. q̄m uirgines.
Bene intellexeram non sine sup-
bia eam uerba huiusmodi protu-
lisse. Et talū mentes q̄q̄ uirtus
uirginitatis extollat: ex uerbis
quidā alterius sc̄monialis tibi
plenius ostendam. Certe inquit nō
cōsiliis ego que uirgo sum uiduis:
que filios et filias genuerūt. Qm̄
tamen deo humilis uirgini-
tas placeat. et q̄m nutritrice sua illis
secreta reuelet: sequentia capitula

declarabūt. **Mo** Memini te supe-
rius dixisse meritū magis consistere
in uirtutibz animi. q̄m in opibz
exterioribus. Ut quid ergo cotidie
mortificamur. orando legendo. ui-
gilando ieiunando cantando. et
manibz nr̄is operando. **Mo** Hec
om̄ia sine merito uite eterne fieri
possunt. motus autem uirtutū
nūq̄m. Quidquid sine caritate et
ceteris uirtutibus fit: mortuū est.
Audi ergo utilem distinctionē ex
regulis theologie: per quā cognos-
cere poteris penes quid meritum
consistat. Meritū uero consistit
penes graciā efficaciter. penes
liberū arbitriū occasionaliter.
penes uirtutes formaliter. penes
motus uirtutū essentialiter. pe-
nes opera uirtutū ut est oratio et
reliqua paulo ante a te enumera-
ta instrumentaliter. **Plenius** ti-
bi hanc distinctionē exponerem:
si non ad ea que adhuc super sumus
huius b̄ci uiri uisiones festināre.
Quodam tempe cum grauius
infirmaretur. et a ministro ut
aliquantisper gustaret rogaret.
dixit q̄ septem dies transissent:
in quibz singulis. uisitacionem
dñi nr̄i ihu xp̄i et dulcissime m̄is
eius marie accepisset. de quorū
uisitacione tam dulciter esset
affectus. q̄ nullum tibi uel po-
tus haberet appetitum. **Item** ..
Alio itidem tempe cū egrotaret
infirmirate penitioria et filio
suo predicto iohanni quascūq̄
uisitaciones recitaret. cognosces

hoc dñs gerardus tunc infirmarius
ibidem. postea abbas noster in heil-
terbach. a quo hec audiuit ad
priorem cucurrit: et quia dñs ep̃i
amius quedam mirifica filio suo
recitaret nūciavit. **Mox** prior ad
illum ueniens et coram ip̃o sedens
si aliquid loqui uellet de confessi-
one: ex industria interrogauit.
Cui cum responderet confessione
fieri: subiūxit. **Rogo** ut aliquid
michi dicatis. ad edificationem.
Tunc ille. **Et** quid dicam uobis?
Jam enī dñā nr̃a sancta maria
fuit ante me cū filio suo dño nr̃o
ih̃u xp̃o. et quia horas meas ob
corporeis miberillitatem. dicere nō
potui: ip̃i me iuuerunt. Quas dñā
horas speciales dicere consueuerat.
Vniuersa hec audiuit predictus ge-
uardus: post tergū prioris sedens
interrogatus etiam qualia habent
uestimenta: respondit. Cucullas
sicut et uos. In tali enī habitu se ei
ostendere dignati sunt: qualem
ille pro eis susceperat. Sicq; sine
beato decedens ab ipsis receptus est.
a quibus moriens fuerat uisitato:
et in eternis sedibus cum gloria
locatus. **De sacrista de lucka q̃ nocte**
br̃ā mariā residē conspexit super

super monachis altari. xvii.
N quidam ordinis nr̃i adam no-
mine per nos transiens. inter cetera
mirifica quedam de dñā nr̃a sancta
maria nobis recitauit. que in suo
monasterio ueraciter contigisse
testabatur: ex quib; duo statim p-
feram. reliqua locis competentib;

reseruabo. Vocatur autem domus
eius lucka: et est sita in saxoniam. Et
ibi custos uir bonus et religiosus.
Qui cū nocte quadam oratoriū
intraret ante matutinas dñā
nr̃am scām mariā. tamq̃m orato-
rii patronam super altare in multa
gloria residere conspexit. De qua
uisione ualde letificatus est: sperās
ministerium suū illi placere. **Item**

Alio uero tempore cum ostia orato-
rii reseraret uenisset q; ad cancellos
ubi hospitib; stare moris est: dy-
bolum super feretrum in effigie ho-
minis teteritū iacere uidit. Qui
cum se signaret nec ille fugeret: mox
ut propius accessit fantasma eua-
nuit. Tunc ad confusionē dyaboli
sup̃ ip̃m feretrum se composuit: tā-
diu in eo iacens. donec septem psal-
mos penitenciales decantasset.

**De monacho de lucka qui scām ma-
riam uidit circumire ad iugulas et
singulorū vultus de regē duob; rī-**

Alius quidam **neglectis. xvi.**
Her monachis eiusdem loci cur
tanta gracia dignus. nocte quadā
dñā nr̃am sanctā mariam uidit
chorum psallentiū circumire: et sin-
gulorum monachorū vultus de-
gere. duob; tantū neglectis. Et q̃
vnius mor incurrit apostasiam:
de altero quid adhuc futurum sit
ignoratur. **De altero monacho cō-**
cenobii cui br̃ā maria super altari
apparuit inter sanctos. xix.

Il eodem cenobio monachus quidā
nocte quadam putans in oratorio
nolam ad matutinas eē pulsāt.

cum multa festinatione surgens. o
ratorum intrauit. ueniensq; an pre
biterum. circuli nimie claritatis ad
mister yris formatum in aere super
altare conspexit. In quo dei filium
saluatorem nrm dnm xpm. cu bea
tissima matre eius maria contem
platus est: et circa ipos ex omni pte
multitudinem scdm. illoru marie
quorum in ecclesia reliquie contine
bantur. Nouerat eni illoru nomina
eo q quibz ibidem fuisset sacrista: nec
michi constabat si idem esset qui supra
stante eo in loco predicto: ait dña
mra sancta maria duobz angelis.
Adducite eum ad me. Quo facto:
cum litteras in circuitu corone hie
marie uirginis scriptas legere uide
retur: nec posset: ait bta maria uir
go ad angelos. Deponite eum ad
terram: ibi q petens ueniam dicat
angelicam salutationem. et redu
catur. Quod cum factum fuisset: et
adhuc easdem litteras minime le
geret: tertio eodem modo depositus
et reductus. litteras quidem legere
et intelligere potuit: sed ne scrip
turam ulli homin proderet. interdic
tum accepit. Quo ad terram ab
angelis deposito: disparuit et uisio
Mo. Miror si sic dña nra scā uirgo
maria uisitet pfectas feminas quo
modo uiros: **Mo.** Non est apud
ipsam differentia. femina nata
est: omni uiro caput xpm ex se ge
mit. Vtrumq; serui consolatur
et uisitat: utriq; sua secreta reue
lat. Hoc esse uerum magis tibi
ostendant exemplis qm uerbis.

De uisionibz nobilis uirginis de

in regno francie quido. **xx.**

uilla que quido dicitur. uirgo qda
fuit nobilis et religiosa: sed parali
tica. Huic pater suus utpote uir
magnus et diues. sacerdotem qui ei
diuina celebraret instituit: mistros
annuosq; redditus sufficienter or
dinauit. Que cu orationibz. ieiun
ijs. et diuine contemplacioni ope
ram daret: uauillari dulcedine pa
sta est: ut omnis cibis corporalis
ei in nauseam uerteretur: nec aliqd
ex eo sumere posset: nisi succum mo
dicum uuari. Hospitalis erat ual
de: per quam et spiritum meruit pro
phetie. Ordine nrm summo honore
uenerabatur: et hoc ei sepiissime
contigisse fertur. ut cum aliqui mo
nachorum siue abbatu ad eius
hospitium diuertere proponeret. illo
rum aduentum ipa presciret: atq; i
hunc modum hylaris familie dice
ret. Tali ac tali die illi et illi abbates
siue monachi ad nos uenturi sunt:
preparate eis necessaria. Quod ita
firm est. Visionem quadam mirifi
cam de ordine nro uidere meruit:
que in ordinis amorem illam plu
rimu accendit. Tempore quoda
capli gñalis de ipso caplo scala mte
pulchritudinis usq; ad celum uidit
erectam: dñm q minicu scale super
caplin respicientem. Cuius latera
et gradus tanti splendoris erant:
ut radios solares superarent. **No**
Quid autem significasse tibi uide
tur hec uisio: **Mo.** licet omnia q
in eodem caplo tractabantur ab

abbatibus qui ex diuersis mundi partibus
illuc confluerant. diuina inspiracōe
fierent: hanc dubiū tamen quoniam scilicet
angeli descendentes et ascendentes ea
dem xp̄o ob curus honorem fiebant
nūciarent. **Pro.** Videtur michi scilicet
hec integro in uisione hac scilicet iacob pa
triarche equalis: quem similem ui
sionem in bethel scriptura uidisse
cōmentor. **Pro.** Iudicio humano
uidetur hec uisio illa superior: eo quod
illa facta sit in sompniis: ista uigi
lando in excessu mentis. **Sequenti**
capitolo cum relata fuisset hec uisio
abbatibus: exultantes in spiritu a
iebant. Verē terribilis est locus
iste: non est hic aliud nisi domus
dei et porta celi. **Itē.** Alio tempore
cum in die purificationis dñe
nre scilicet marie uirginis. clericis a
liisq; ministris diuino nutu ab
sentibus sola iaceret: intra se tristis
dicebat. **Modo** hic sola taces: nec a
liquod obsequium more ecclesie vniuer
salis hodie bñ dei genitrici marie
impendis. Dum talia in mente uol
ueret: spiritus eius mirabili dei uir
tute eductus: ab angelo in celestem
iherusalem est deductus. In qua
marinā uidit processionē: ex di
uersis eiusdem ciuitatis ordinibus:
patriarchis uidelicet. prophetis. a
postolis. martiribus. confessoribus.
uirginibus: ceterisq; fidelibus. Et quibus
bñ ac bñi simul incedebant:
et candelas ardentes in manibus
gestabant. Antiphonas siue respō
soria ad diem pertinentia. more eccle
siantis omnes decantabant.

Angelus uero uirginis ductor albe
ri ciuidā uirgini quam nouerat
esse consimilis meriti illam sona
uit: candelam porrigens ardenti.
Tantus erat decore omnium: tanta
gloria in dispari tamen claritate
singulorum: ut nulla lingua fieri
sufficeret. Saluator uero xp̄s dñs
noster. qui caput est omnium
scōrum. splendor glorie. et sol iusti
cie. indutus pontificalibus. in tra
gestans in capite suo. cū baculo. a
rotas et anulo. et reliquis episco
palibus ornamentis: nouissimū
lotū cū sanctissima matre sua ma
ria tenebat. Cuius pulchritudine
omnis ille celestis exercitus mira
batur. Qui cum post tertiam sta
cionem inchoasset antiphonam.
hodie bñ uirgo maria puerum
ihesum p̄ntauit in templo. et ceteri
ingressi sunt templū ex auro q̄
mis q; constructum. Deinde in
tus est misse introitus. uidelicet.
suscepimus deus misericordiam
tuam: et ab omnibus simul dñā
tatus. Interim cristo introeunte
ad altare. postq̄m expletū est km
eleison. a choris alternatim. post
gloria in excelsis quod ip̄e inchoa
uit. beatus prothomartir stepha
nus epistolam legit de libro ma
lachie prophete. uidelicet ecce ego
mitto angelum meū. Sanctus
uero iohannes euangelista gal
matica indutus legit euangelii
scdm lucam. uidelicet. postq̄m im
pleti sunt dies purificationis ma
rie. Quo perfecto dñs n̄r ih̄s xp̄s

secūm more ordinis nr̄i. ad gradum
redit: et ab offerentibus candelas
suscepit. **P**redicta autem uirgo p
spiritu sciens se ad corpus reuer
suram: candelam suam offerre no
luit. etiam angelo suo precipiente:
uolens illam ad terras secum de
portare. **Q**uod angelus consideras
candelam in manu eius fregit: su
periozem partem auferens: et infe
riorem illi relinquens. **S**icq; ad cor
pus reuersa: ptem eandem manu
conclusam se retinuisse inuenit.
De qua plurime fiebant et forte
usq; hodie sūt uirtutes: nā aquā
sup̄fusam infirmi bibūt et conua
lescūt. **T**am manifesta et tam sub
limis erat uisio. ut modū eius mi
nime intelligeret: dicens illud apl̄i
cum de ea interrogaretur. siue in
corpe siue extra corpus nescio. deus
sat. **O**ns eustachius abbas de hem
menode. uisitatoz ist̄i audiens hāc
uisionem. quibusdam abbatibz
referentibz: desiderio ueritatis cog
noscende integrit̄e presencialiter a
diit: et ab eius ore que dicta sūt
audiuit. **N**on Non possim uisio
nem apl̄i huic preferre: qui se usq;
ad terciū celum captū fuisse testa
tur. **N**on Nosti quid sit terciū celū:
Non Non. **P**rimū celū uisio
est corporalis: secundū. uisio spiri
tualis: terciū. uisio mentalis. **H**ac
uisus est in suo captu apostolus: si
nit et hec uirgo. **Q**uod uiderunt:
hec intellexerunt. **S**i autem queris
de loco: primū celum intelligas a
erum: secundū. sidereū: terciū.

empyreū. **I**n hoc corpora electorum
erunt: post resurrectionē glorioſā.
Utrū ad hoc celum nec ne corpore
capta sit hec uirgo: nescio. deus sat.
Aliam uero deus illi ostendit uisi
onem: multo hac excellenciozem.
Cum tempore quodam cogitaret
de abisso eterne predestinacionis.
et de ineffabili sacramento atq; re
medo diuine incarnationis: scā
in excessu. uirginē coram se uidit.
ad instar cristalli perlucidam. **I**n
cuius uero contemplata est infā
tem pulcherrimū: regio dyadema
te coronatū. **H**abebat autē idē
dyadema quatuor flores eminetes.
qui ea intente sursum ascendentes
et uirginis cerebrū excreſcentes. in
ramos arbores profecerūt: et mo
dico spacio tempus emenso. quatuor
mūdi partes impleuerūt. **Q**uorū
fructus erant pulcherrimi: odoris
eximij: mirisq; saporis. **E**t ecce sub
ramis eiusdem apparuit omne gen̄
humanū. a prothoplasto adam
usq; ad ultimū qui in fine mūdi
nasciturus est. **S**oli uero electi fruc
tus arboris carpebant. eisq; uesce
bantur: reprobi autem nichil ex
eis contingere uel uesa potuerūt.
In qua uisione tantam diuinitus
accepit scienciam: ut postea loq̄s
cum aliquo. more intelligeret utrū
esset predestinatus uel presatus. **S**i
uero predestinatus. satis cum illo
quasi cum contine loqui delectaba
tur: si autem presatus. more se ab
eius colloquio liberauit. **N**on Mi
ra sunt que dicis. **M**an Si d̄s tanta

actalia uultis in uia. quanta putas
illis ostendet in patria. Reuera. que
oculus non uidit nec auris audiuit.
nec in cor hoīs ascenderūt.

Dic q̄
dam cum corporale quod ip̄a laue
rat. panno mūdissimō substrato.
radius solaribus per fenestrā finis
super genua sua desiccaret: ma
trona reuerendissimi vultus ad illā
ingressa. infantem pulcherrimū
quem gestabat eidem corporali sup
posuit et abiit. Quem cū amouere
ueller ignorans quis esset: ait infā
tulus. Sine me sedere sup linteamē
meū: sicq; in oculis eius disparuit.
Et cognouit quia xp̄c esset: qui sub
specie panis super sc̄m altare eidem
linteo inuolui consueuit. Multa a
lia huic reuelata sunt uirgini. que
michi non sunt relata: que forte ab
alijs sunt conscripta. Non est diu q̄
ab hac luce migravit: laboris sui
ac patientie mercedē receptura.

de
sc̄moniali q̄ sc̄m mariā in sua al
sup̄cōt coronā de celo sup duētū m̄m

In monte sc̄e demitē cōspexit. **xxi.**
Walburgis cenobio ordinis nostri
quod duob; miliaris distat a colo
nia. quedam sanctimonialis uirgo
ante annos paucos est defuncta.
nomine xp̄ma. Huic dñs et beata
eius genitrix uirgo semper maria.
plurima de secretis suis reuelauerūt.
ex quib; aliqua non per ordinem s;
sparsim tibi replicabo. Cum tempe
quodam in festiuitate assumpciōis
gloriosissime dñe n̄re sc̄e marie ui
sitaret apud nos in heisterbach pre
dictus eustachius pater noster. et

essent cum eo plures abbates: in
ipsa sacratissima nocte iam dicta
uirgo de loco n̄ro uisionē uidit hui
usmodi. Cum abbas prefatus
ymniū de deum laudamus. nicho
asser. illa stans in choro suo men
tis excessum passa est: uiditq; celū
apertū super congregationē nos
tram. Et cum illo tempore oratori
um n̄rū totum esset lignū: utraq;
eius frontem auream esse cōspexit.
Sustollens oculos cū celū intueret
gloriosam dei genitricem uirginē
mariam. totius ordinis patronā
in sede splendidissima uidit residen
tem: et circa illam sanctorū multi
tudinē. quorū etas circa uiginti
quatuor annos esse uidebatur. Cū
uero chorus monachorū inclinādo
deuote cantaret. sanctus. sc̄s. sanct⁹
dñs deus sabaoth: ip̄a beatissima
uirgo maria deuotioni eorū cong
tulans. coronam nitre pulchritu
dinis quales in ecclesijs pendere so
lent. per catenam auream super
conuentū de misit. loco autem no
di gemma erat pretiosa nimis ac
lucida: in qua scriptū erat. o clemē
s op̄a o dulcis maria. De ip̄a gēma
tria procedebant brachiosa: que
coronā dependentē retinebant. Et
nomine uero maria radij quidā
creuites. nomina monachorum
singulorū eadem hora in choro ex
istentiū que p̄ circuitū corone scrip
ta uidebantur illuminabant. In
eisdem nominib; magna erat in
equalitas. tam in positione qm̄ i
claritate: quia sc̄dm qualitatem

meritorū. erat claritas nominū. et quorūdam nomina qui recte
 auri tempe uenerant. quorūdam
 nominibus uidebantur signiora
 qui diu laborauerāt in ordine.
 Et quo colligitur q^d merita dñi fa-
 mulatū non consistant penes
 spaciū temporis. non in labore
 corporis: sed magis penes feruorē
 deuotionis. Cum autē uentū esset
 ad locum illū in te dñe speraui nō
 confundar in eternū. coronā recte
 in celum: clara uoce dices. Sicut
 ego hodie sum in gloria mea: ita
 isti omnes meū erūt in eternū. Cū
 nichil apud nos de hac uisione su-
 retur. theodericus de luche mona-
 chus noster mane accedens ad ab-
 batem nrm dñm henricū. con-
 questus est ei. q^d eadem sanctissā
 nocte nichil potuisset habere deuo-
 tionis anteqm uentū fuisset ad
 predictū locum ymni scilicet scūs
 scūs dñs deus sabaoth. De
 quo uerbo postea satis mirabat^r
 cum ei uisio recitata fuisset. ~
 Anteqm eadem uirgo scūmōialis
 ad ordinē ueniret. essetq^d nubilis
 et adultera: die quadam stans in
 ecclesia quadam cū lecto euuan-
 gelio campanarius exisset putās
 se posse redire ante sanctus. et sa-
 cerdos expletis secretis. dixisset dñs
 uobiscū. sur sū corda. et cetera q^d
 ibi sequūtur: ymago dei genitri-
 cis semp^r uirginis marie. desup
 altare ad singulā respondit. Illa
 nouitatem uocis considerans ut
 campanariū abesse deprehēdit:

defectum illum gloriosam uirgi-
 nem mariam suppleuisse per os
 sue ycone non dubitauit. Et quo
 nobis uerēdū inuitur. si ibi
 desides et negligentes fuerimus:
 cum circa illud ineffabile sacra-
 mentū tanta sint sanctorū obse-
 quia. Et autem gloriosi nominis
 matris dei marie inuocatio egro-
 tis salus sit et medicina: subiecta
 probabūt exempla. *de oratione p^{ro} dno
 xantēsi q^d p^{ro} abus scē marie a dupli-
 ci infirmitate curatus est. xxii.*

Nobilis octo quandoq^d xantē-
 sis prepositus. tempe quodā
 adolescentie sue duplici laborabat
 infirmitate: febre uidelicet acuta
 et fistula in locis nature secretiori-
 bus. Quam infirmitatem ob ue-
 recundiam medicis celans. et pro
 remedio sanitatis gnām nrām
 sanctam mariam frequenter in-
 uocans. febre inualecente despe-
 ratus et depositus. candelā more
 seculariū manu eius impressa:
 omnibus qui aderant uisus est ex-
 spirasse. Et ecce bñ uirgo maria
 quam inuocauerat spiritui eius
 uisa est adesse cum filio: hys uer-
 bis proueniens eum interpellans.
 Fili inquit: da michi puerū istū.
 Cui respondit. Mater. tuus sis.
 Ad quod uerbū mor cepit egrotus
 uel ut contristantibus uisum est
 mortuus respirare. atq^d cōfortari:
 in tantū ut in lectum suū iuberet
 se reponi. De febre p^{ro} intercessionē
 bñ uirginis marie: tunc plene
 curatus. Cum adhuc fistula labo-

raret: tacito morbo p totam ciuitate
traiectensem missarū suffragia.
maxime de dñā nrā pro sua inco
lunitate sibi impendi postulauit.
Et quia medicinam spiritualem
medicane corporali preposuit: an
teqm̄ misse essent perantate sacra
menti uirtus fistulam dirupit: et
sanies erupit: sic q̄ integraliter
sanatus pro graciārū actione cru
ce signatus est. Eodem tempore
ueniens uertellus domū ordinis nr̄i
dn̄m walterū q̄nq; magistrū suū
et tūc nouiter ibidem conuersum.
modo abbatem uilariensem. ibidē
reperit et salutauit: cui etiam per
ordinem hystoriam sue curationis
recitauit. hoc adiciens. Vtinā mo
do non esses hic: ut simul mare tra
sire possemus. Quem cū interro
gasset de quibusdam uicijs quibz
illum aliquando subiacere noue
rat: et si se de illis emendasset: et
ille respondisset non: subiicit. Cer
te malas graciās curatori et cura
tria uestre rependitis. Postea uero
casina propter ipm̄ in episcopatu
traiectensi orū est: et exstitit cau
sa multorū malorū. Hec nobis
predictus retulit abbas walterus.
Qm̄ medicinale sit nomen marie:
quodam tibi iocūdistimo pandā
exemplo. *De dñā autē s̄ maria p ligua*

ab hereticis prestula nouam restitit

Ante hos *ii. Caplin. xxiii.*
annos cum catholici contra
abheres hereticos fuissent signati
et tunc non modicū ab eisdem
idem essent heretici exacerbat: duo

honesti clerici per terram illorum
transitum facientes. cum ecclesiā
uidissent in uia desolatam: unus
ait alteri. Sabbatum est: intrem
ecclesiā hanc. et dicamus missā
in honore dñe nr̄e s̄e marie. Por
tabant em̄ secum librū. calicem et
indumenta sacerdotalia. Anteqm̄
esset missa completa: heretici pro
diti sunt. Qui armata manu in
trantes: et sacerdotem de ecclesia
trahentes liguam eius radicis
abstulerūt. Quem socius cū multo
labore cluniacū deducens. mona
chis comendauit. Illi uero sicut
uiri catholici et religiosi. sacerdotē
catholicum et notum. propter fi
dem xpi et genitricis eius marie
honorem. tam crudeliter mutila
tum deuote susceperunt: omne
ei humanitatem exhibuerunt.
In nocte uero epyphanie cum sol
lemnies decantarentur uigilie:
baculo parietem pulsans mīstrō
aduocauit. Qui cum querebant
quid uellet. et ille se in oratoriū de
portari signaret: uolentes ei p̄ce
non acquieuerūt. Tandem īportu
nitate eius tediati: in ecclesiā
eum ducentes. ante altare quoddā
deposuerūt. Qui cū matrē misericō
tota mentis deuotione inuocasset.
illa ei apparetis. et carnem lingue
formam habentem in manu te
nens respondit oranti. Quia p̄
fidem filii mei. et honorem michi
exhibitiū. lingua tua priuatus
es: ecce nouam tibi restituo. Aperi
os tuū. Quod cum fecisset: dignis

ori eius immixtis. radici lingue pre
fusa carne eandem conuulit et vni
uit: sicq; disparuit. Qui mox cū
angelo in uocem laudis erumpens.
clara uoce clamauit. Aue maria
gratia plena dñs tecū. usq; in finē.
Quam salutationē cū crebrius re
peteret stupentes accurrere nūstri:
accurrerūt et de choro monachi. de
tam puro et tam iocūdo miraculo
deum eiusq; genitricem glorifican
tes. Non inemor collati sibi bene
fici clericus: in eodem cenobio frā
est monachus. Cum iohannes sco
lasticus rancensis circa idē tēp⁹
esset in prouincia albiensiu cum
exercitu dñi audiens de tanto mi
raculo in reditu cluniaci uenit. i
am dictum monachū sibi ostēdi
petiit et obtinuit. lingua uidit:
ab eius ore que dicta sunt audire.
Sicut nobis retulit idē iohannes
reliqua carne candidior est: adif
ficatricem in loco prescissionis ser
uans. Huius miraculi testis est
uniuersus cluniacensiu cōuētus
usq; hodie.

**De adam monacho de
lucha p'scām mariā a scabie capitis
saluato et de sanctatib; q's opatur in
adam mōte pessulano. xxiiii**

Adā sacerdos et monachus de luc
ha cuius supra memini capitulo
decimo septimo. considerans me
in huiusmodi miraculis delecta
ri: et multa caritate michi de se
ipso retulit quod dicturus sum.
Cum inquit essem puer. ita caput
habebam scabiosum: ut pre fe
tore putredinis eius meū sedere

uel legere scolares retulerent. Pri
ma oratio quam didici: salutatio
erat angelica. Adhuc puerulus
satis eam frequentans. Cū apud
monasteriū westfalie positus fu
issem ad lictoras. et eundo ad sco
las sine ad matutinas cotidie
transirem p quādam ecclesiam
conuentualem ex necessitate uie
sine intermissione ante oratori
um in honore dei genitricis ma
rie dedicatum: cum tribus ue
niis totidem feci salutationes.
Nocte quadam putans ad matuti
nas fuisse compulsum. surrexi
tremens: et cū uenissem ad iam
dictum monasteriū esset q; ora
torium clausum. tribus uinibus
scdm consuetudinem genua flet
tendo dñam mām scām mariā
angelico uersiculo salutau. Sic
gens uero inueni ostiū apertum:
et tanta erat in ecclesia claritas
ut fulgori meridiano assimula
retur. Quam cum stupidus in
trassē: uidi ante maius altare
septem matronas pulcherrimas
residentes: unam in medio que ce
teris clario: erat. et sex hinc inde
id est tres a dextris et tres a sinistri.
Media uero me uocans. cū propi
us accessissem. ait. Bone puer: q
re non adhibetur cura capiti tuo.
Respondente me dñā. satis circa
me laborauerūt amici mei. sed
nichil profecerūt: subiūcti illa.
Nosti que sum? Cum dicerem. uō
dñā: respondit. Ego sum mater
xpi: et dñā huius oratorii. Quia

mei memoriā sollicitus es habere: ego tibi curam adhibeo. Accipe fructus ligni fusilis. et fac tibi hodie ex eo lauare caput tribus vicibus ante missam. in nomine patris et filii et sp̄s sc̄i: statim q̄ curaberis. Et adierit. Accede ad me. Quod et feci. **F**lectente me coram ea genua: manū sup̄ caput meum ponens ait. Ab hac hora usq̄ ad diem mortis tue non dolebis caput. **M**ane uero quidam femine que me nutriuit omnia retuli. Que in uallem prociuiam descendens. et ostensos fr̄s colligens. predicto modo caput meum lauit: statim q̄ conualui. Dolorem uero capitis nūq̄m ab illa passus sum: cum tamen hoc in ordine satis sit miraculosum. **N**o **U**t uideo medicina h̄c uirginis marie nichil efficacius: nichil salubrius est. **N**o **N**ec mirum. **I**p̄a medicum genuit: ip̄a medicinam generis humani ex se produxit. **U**nde scriptum est. Germinet terra herbam uirentē sc̄dm̄ genus s̄c̄i: id est maria xp̄m̄ hominē. aīatū corpus sumens de uirgine nasci dignatus est. **I**tem expressius in ecclesiastico. Altissimus de terra creauit medicinā: id est ex carne uirginis marie saluatorem. **I**hesus interpretatur saluator siue salutare. **Q**uia saluator. medicus est: quia salutare. medicina est. **Q**uia maria terra sit: testis est ysaias. qui dicit. aperiatur terra et germinet saluatorem. **Q**ue de hac terra creatus sit: idem propheta dicit in p̄sona patris. ego dñs crea

ui illum. **E**t apl̄s dicit eum factum ex muliere. **Q**uid ergo mirū si ap̄d ip̄am sunt medicamina sanitatū: que ortus est aromati. **D**ilectus meus inquit descendit in ortū suū id est in uterū meū: ad areolam aromati. **C**onsidera rupem amatores. et alia loca. in honore ipsius dicata: et non miraberis. si parata fuerit ad medendū et efficax ad sanandū. **U**nde in monte pessulano ubi fons est artis phisice tantas operatur sanitates. in quadam sua ecclesia: ut medici gratie inuidentes paup̄culis infirmatibz et pro remedio sanitatū ad se confluentibus dicere soleant. **I**te ad ecclesiam sc̄e marie. deferre ei lumen: et recipietis sanitatem. **E**t cum hoc pronunciant: pauperes ab eis passi repulsi. ad ipsam confugiunt et sanantur. **N**umquid non uides qm̄ celerē sanitatem consequatur febricitantes. ieiuniū triū sabbatorū usq̄ post solis occasum ip̄i uouentes. **N**o. **U**ideo et amiror. **N**o **C**onsidera yconam eius in sardanay: que in carnem uersa oleū sine cessatione stillat. **H**uius rei testes innumerabiles sunt: qui in eodem loco in instanti uenientes. oleū quod in oculis ip̄orū de eadem sacra ymagine receptum est: tam nobis qm̄ ceteris religiosis distribuerūt. **I**n quibusdam uero ampullis te teste idem oleū incipit incarnari. **Q**ue uirtus nōis marie demones fuget: presto sunt exempla. **dē cōuerso qui per aue maria ab infestacōe dyaboli libe**

Retulit michi **ratus est. xxv.**
 walterus de birbet monachus
 de hēnemrode dyabolū auidam con
 uerso ordinis nri ita fuisse infectū.
 ut non per signacionē. non per ali
 quā oracionem ab illo posset libe
 rari. Visibiliter illi apparens; mul
 tis modis eum terruit. Quasi
 est ei a quodam uirō religioso; ut
 angelicam salutationē contra oc
 currentem proferret. Quod cum
 fecisset. malignus sp̄s quasi turbē
 impulsus clamauit. Dyabolus dē
 tes eius excutiat: qui te hoc docuit.
 Sicq; liberatus est ab eo. **de inclusa**
que eodē bñficio illusiones dyaboli
inclusa qdam euasit. Capl. xxvi.
 sicut michi retulit subprior noster
 qui illam nouit: diu a demone sub
 specie angeli illudebatur. Non ei da
 ta fuerat discretio spiritūū. Dyabo
 lus sepius falsa quadā circumfusus
 claritate illi apparuit: et seminā sim
 plicem familiaris alloquens. Die
 quadam in huiusmodi uerba pro
 rupit. Nūc uenio remunerare te. Re
 quisita eodem tempore a cōfessore
 suo quomō haberet. cum ei respon
 deret optime: sacerdos sicut uir pru
 dens fiduciam responsionis eius cō
 siderans. causam inquisiuit. Cui cū
 confiteretur qd ab angelo dñi crebri
 us uisitaretur: sciens ille docente a
 postolo angelum tenebrarū se trās
 figurare in angelū lucis. respondit.
 Quando angelus denuo uisitabit te:
 dices. Rogo dñe mi. ut dñam meā
 scām mariā michi ostendas. Quod
 si fecerit uisa ea genua flectes. & dices.

Aue maria gracia plena dñs tecum
 et cetera. Et si tūc subsisterit: fictio nō
 est. Sim autem: scias tibi a dyabolo
 illudi. Que cū fecisset sicut fuerat
 edocta: ait dyabolus. Vt quid deside
 ras uidere illam? Bene tibi sufficē
 debet presentia mea. Illa fortiter in
 stante: opere dyabolico uirgo nūc
 pulchritudinis se oculis eius obteat.
 Qua uisa mox ad pedes eius inclusa
 se prouoluit: et contra fantasma
 angelicam salutationē proferēdo.
 in turbine illud resoluit. Quam
 tamen inimicus euanesceus tñ
 terruit: ut amens frā. uir post amū
 dimidiū mulcorū precib; adiuta
 sensum reciperet. Vides nūc quāti
 sit ponderis nomē uirginis marie.
Nou. Bene uideo: et non sine am
 ratione tam ex pñti qm ex pñtis
 exemplis uirtutē eius considero.
Mo. Inuocatio noīs marie nō solū
 corruptores mentū id est demones.
 sed et corruptores corporū scilicet
 malos et libidinosos hoīes enervat.
de matrona que per Aue maria
ab oppressione adulteri liberata

Matrona quedā est. Capl. xxvii.
 cuiusdam honesti militis
 uxor: instinctu dyaboli milite aliu
 admisit. Que post tempus aliqd
 inspiratione diuina ducta penitē
 tia de crimine doluit: et adultero
 procius contradixit. Ille uero ma
 riti eius absentia obseruans. domū
 illius intrauit: et cum solam repe
 risset uerbis solitis ad crinen soli
 tū inuitauit. Quod cum illa ren
 mueret: vi remitentem opprimere

missus est. Et cum uideret se illi non posse resistere, utpote femina debilis ac delicata fortissimo militi: ad totius castitatis patronam confugit dicens. Rogo te domina sancta maria, pro illud sancti aue maria: quatenus in hac hora liberes me. Ad quod uerbum uirtus omnis in milite defecit et emarcuit: et femina se ab eius amplexibus exciciens, incorrupta euasit. Postea requisita a milite de causa utriusque sibi subtractarum: respondit illi. Non mea uirtute sed gloriosi nominis domine nostre sancte marie hoc actum est. Quod cum audisset ille territus est: nec amplius adulteri uerbum ad illam facere presumpsit. **Mo.** Benedictum sit nomen marie. **Mo.** Quia uincula soluantur eius uirtute: etiam per exemplum tibi ostendam. **De quodam milite cui uincula precebat sancte marie**
Eodem sunt disrupta. **xxviii.**
 Tempore quo dominus engelbertus archiepiscopus coloniensis edificauit castrum in furstembergh, contra nobilem uirum gerhardum de brubach: iuuenis quidam miles de eius exercitu theodericus nomine facere uolens sibi nomen, ante idem castrum captus est. Qui ibidem in carceratus: cum pecuniam pro sua solutione dare spopondisset, extractus de carcere positus est in domo superiori. Cui addita sunt uincula, et secum ad custodiam deputati. Habebat enim circa pedes annulos ferreos, et circa brachium eiusdem generis manica: que amplexa carceris parietis caute satis erat infixa. Nocte quadam cum esset dormiens

inter sex satellites tam se quam reliquos captiuos custodientes, et dominam nostram sanctam mariam, nec non et alios sanctos solito timore castiter obdormiuit. Et ecce in sompnis uidit se transpositum in monasterium nostrum. De quo cum uellet egredi, sedens in equo more femineo necessitate uinculorum: dixerunt ei duo ex monachis nostris manegoldus scilicet et henricus, cognati eius secundum carnem. Nolite egredi sed reuertimini: quia sancta maria de heisterbach liberabit uos. Hoc etiam nomine uocatur domus nostra. Ad quod uerbum ille euigilans gauisus est. Et de uisione cogitans utrumnam uera esset an fantasma sanauolens: mox ut digitos ad mouit pedem unum sine difficultate extraxit. Simili facilitate manum a carceris liberauit. Sepius ista temptauerat: sed non profecerat. Cumque ex motu uinculorum unus seruorum euigilasset: territus miles arcum reponere uoluit nec potuit. Tunc primum intelligens tale miraculum dei genitricis marie meritis arcesse gestum, seruo rursus obdormiente leuiter surrexit: et uincula adhuc seruans in uno pede, per linteamentum per fenestram se dimisit, et fugit. Quod dum seruus comperisset, clamore fugam eius prodidit: sed manus humana capere non potuit, quem uirtus diuina protegit. Multi enim tubis et canibus insecuti sunt: et cum sepius in proximis frutectis latitaret, inuenire eum non potuerunt. Qui ad nos ueniens

eosdem circulos pro gratiarū acce-
 super altare b^ete marie uirginis
 obtulit: et qualiter eius meritis
 liberatus sit nobis per ordinem
 recitauit. Acta sunt hec Anno grē
 millesimo ducentesimo decimo nono
No. Quia eosdem circulos uidi: a-
 plius eidem credam miraculo. **mo.**
 De hoc etiam q^d timores pellat no-
 men marie: rem quam nuper au-
 diui tibi referam. **De sacerdote de**
posilche cui s^a maria apparens rōres
apostolice cōstruorū tēpauit. xxx.
 Nulla dyocesis reuerentis sacerdos
 quidam perrodian regit: uir scdm
 possibilitatem suam multe hospi-
 talitatis atq; laudande castitatis.
 Idhuc enī corpore uirgo est. Die
 quadam quedam ex conuersis no-
 stris hospitio recipiens: ait ad illū
 Ordinem ur̄m plurimū diligo: q̄a
 multū boni michi contigit p̄ eum.
 Antiphonā illam gloriosam scilicet
 Salue regina misericordie. ab
 illo habeo: et quid michi propter
 illam contigerit ad edificacionē
 uobis enarrabo. Ad omnes horas
 meas illam dicere consueui. Cū
 die quadam campū breuē transi-
 rem quadam uisitare inclusam.
 iuxta ecclesiam solitariā habitātē:
 orta sunt tonitrua tam ualida.
 ictus ictu succedens. uires ambu-
 landi michi adiuuarent. Veniens
 tandem cū multo labore simul ac
 timore ad ecclesiam ip̄am intraui.
 et coram altari me prosternens.
 pro ip̄a tempestate dñam nr̄am
 scām mariam interpellauī. Et

ecce matrona uirginei uultus.
 magniq; decoris de altari ad me
 ueniens: cum admirarer que nā
 esset. illa prior me alloquitā est di-
 cens. Quia antiphonā. Salue regi-
 na misericordie. libenter ac frequē-
 ter decantas: nūquā tonitrua neq;
 fulmina quorū timore sepius af-
 fligeris. te ledent. Sicq; ad altare
 rediens: in oculis meis disparuit.
 Et statim intellexi: quia ip̄a esset
 clemens illa pia ac dulcis maria.
 Ab illa enī hora usq; hodie a timore
 predicto quo nimis afficiebar:
 meritis beate marie uirginis sum
 liberatus. **Nov.** Quantū ex hac
 uisione colligo: uidetur q^d in sequē-
 tibus cantilenis et ymnis alijsq; ca-
 tibus in honore eius dictatis. plu-
 rimū delectetur. **Mon.** Hoc certū
 est: si tamen humiliter et deuote
 in eis laudetur. **De b^{ea} elizabeth de**
scouaia q̄ ad illū uersū Audi nos.
uidet scām mariā pro cōuentu ora-
te. Caplin xxx.
 Tempe quodā **te.** Caplin xxx.
 Stant ex relatione didici religi-
 osorum. cum conuētus sanctimo-
 nialiū in scouaia. sequentiā **Aue**
 preclara maris stella. in quadam
 sollempnitate scē dei genitricis ma-
 rie. deuotissime decantaret: uenera-
 bilis uirgo elizabeth tūc ibidem
 magistra mentis excessū passa. ad
 illum uersiculū. Audi nos nam te
 filius nichil negans honorat: ui-
 dit dñam nostrā scām mariam
 flexis genib; pro eodem cōuentu
 preces fundentē. Ab illa enī die usq;
 hodie ex institucōe iā dñe elizabeth

idem conuentus ad eundem uersiculi
cum sequentia decantatur ueniam
petere consuevit. *De clerico cui ad illu
uersiculi ora uirgo sancta maria pa*

Apu^d nam in os misit. *xxxi.*
monasteriū s^ci crisanti sto
lasticius quidam fuit no^me daniel:
pueros illic instruens. Huic consue
tudo fuit diebus singulis eiusdem
ecclesie scriptam intrare: et coram
altari genibus flexis predictam se
quentiam in honore dei genitricis
marie decantare. Hoc cum p^{er} aliq^{uod}
tempus actiūisset: et ad illum uer
siculum. ora uirgo nos illo pane
celi dignos effici. semp^{er} surgendo ue
niam peteret: die quadam beata
uirgo sup^{er} altare stans illi apparuit:
et panem puulū nūc candidiore
in manu tenens. ut os aperiret pre
cepit. Quē cum ori eius inuississet:
tantam ex eo sensit dulcedinē. ut
omne mel et fauē superaret. Huic
nem hunc dñs daniel abbas scōna
uie bene nouit: qui michi et ipsā
uisionem recitauit. Vis nūc scire
quia no^mis eius inuocatio etiam tēp
tationes compescat. *No* Hoc scire
necesse est: quia temptationes fre
quenter nos molestant. *monach^{us}*
Dicam tibi quod audiui ab abbate
n^{ost}ro. et ipse se hoc didicisse ueraci re
latione testatur. *De milite prop^{ter} dñi
sui uxorem cōprato quē scā maria per*

Miles osculum liberauit. *xxxii*
quidam etate adolestens: cum
quodam milite diuite dñō suo a q^{uo}
beneficiatus erat. habitabat. Et licet
etate floretet: amplius tamē flore

bat uirtute uirginitatis. Inuidia
operante dyaboli: ab uxore dñi sui
grauissime cepit temptari. Qui
cum p^{er} annū eadem incessanter tēp
tatione laboraret: iamq^{ue} ei intolle
rabilis esset. submota uerēdina do
mine sue quid pateretur aperuit.
A qua repulsam passus: amplius
affligebatur. Casta cū erat matro
na: et uiro suo fidelis. Veniens ad
quēdam heremitam de cui^{us} cōsilio
totus pendebar: passionem suam
illi cum lacrimis confessus est. Qui
uir sanctus fiducialiter respondit.
O: nichil aliud nocet tibi. Ego tibi
dabo cōsiliū: ut desiderū tuū con
sequatur effectū. Per annū istum
singulis diebus si fieri potest in ec
clesia dñam mām dei genitricem
mariam cenes cū totidem uenis
angelico uersiculo salutabis: et
quidquid uolueris per illam ipe
trabis. Sciebat cū q^{uod} castitatis a
matre iuuenē castū licet in errore
positū. non desereret. Cumq^{ue} unū
in multa simplicitate dñe n^{ost}re s^ci
marie inuictum obsequiū iⁿpendit:
die quadam sedens in mensa dñi
sui recordatus est. quia dies eadem
terminus esset anni. Et statim sur
gens equū suū ascendit: uicināq^{ue}
intrans ecclesiam orationes solitas
expleuit. Qui cū exiret de ecclesia:
uidit matronā pulcherrimā omni
decorem humanū transcendente
equū suū p^{er} frenū tenentem. Mirā
que nam esset: illa respondit. Pla
cet me tibi species mea. Dicente mi
lite. nūq^{uam} pulchriorem te uidi:

illa subiūit. Sufficeret tibi si me
posses habere uxorē. nec ne? Cui cū
responderet. cuilibet regi bene sufficeret
species tua. et brūis iudicaretur con
sortio tuo: subiret illa. Ego ero uxor
tua. Accede ad me: et da michi osculū.
Et coegit eū. Dixitq. Modo iudicate
sint nuptie: et in tali die corā filio
meo perficientur. Et quo uerbo cog
nouit eam esse matrem dñi: cuius
castitas humane congraudet integ
ritati. Apprehendens q. strepam equi
eius ut ascenderet precepit: cuius
auctoritate miles pressus obediuit.
Ab hora illa tam plene a temptacōe
illa liberatus est: ut etiam uxor dñi
sui miraretur. Hec cū heremite re
crasset per ordinem: ille genitricis
dei marie pietatem simul et hūilita
tem ammiratus respondit. Ego inter
esse uolo dici impiariū tuarū. Interi
de rebus tuis disponas. Quod cum
fecisset: et heremita uenisset ad diē
prefectū. dixit iuueni. Sentis aliqd
doloreis? Respondente illo. nō: cū scdo
post horam id ipm ab eo sciscitaret:
respondit. Modo sentio. Qui paulu
lū agonizans. spm exalauit: et ce
lestem thalamū intrauit. *de scāmo
mali quā per alapam liberauit cum
amore clerici esset accensa. xxxiii.*

Quodam sanctimonialis uirgo
a quodam clerico uerbis luxu
riosis stimulata. intantū flante
beemoch. cuius anhelitus etiam
prunas ardere facit succensa est:
ut corde et ore petitioni eius conse
cueret: promittens q. dicto cōpletorio
ueneret ad locū conditū. Erat enī

custos ecclesie. Dicto cōpletorio cū
conuentus ascendisset dormitoriū.
et illa exire uellet de oratorio: in ipō
ostio xpm manibz in cruce expāsis
stare conspexit. Cui cum egressus
non pateret: ad ostiū quod erat in
opposito cucurrit. Ita succensa fuit
in amore clerici: ut pene rationis
expers. quid circa se diuinitus agere
tur minus aduerteret. Quid plu
ra? Omnes ianuās adyt: et cruci
fixū in omnibus inuenit. Tūc pri
mū ad se reuersa: et territa dicit.
forte uoluntas dei non est: ut usqñ
uadas. Solita fuerat eadem uirgo
singulis diebus specialem quādā
orationē dicere de passione dñi: qm
dñs in tanto periculo tenuerā
uit. uisione tam utili. Que tremēs
ante ymaginē dei genitricis marie
se prostrauit: de peccato suo ueniā
postulans. A qua cū ymago facē
uerteret. et illa obnixius supplicatu
ra propius accederet: ymago mar
illam eius manu percutit dicens.
Quo vis ire fatua? Vade in dormito
riū tuū. Tam fortis erat alapa:
ut in terram ruens sic iaceret. usq
ad tempus matutinale. Cū signa
in dormitorio sonarent. et illa in
oratorio non pulsaret: putantes
eam esse in oratione. uel pressam so
pore: intrantes et in multo defectu
illam repertentes: postqñ resolla
ta loqui potuit: omnia que circa
se gesta sunt ad honorem dei sorori
bus suis recitauit. Licet grauis esset
alapā: procius tamen a temptaci
one per illam fuit liberata. Dura

morbis. duram requirit medicinam
No. Valde accendere debet sexū iurilē
 in honorem dñe nre scē marie. q̄ in
 milite temptationem compescunt
 ip̄m deosculando: in femina in aril
 lam eius feriendo: cum utriusq̄ uo
 luntas mala fuerit ac peruersa.

No. Per hoc cū ostendit q̄ sexū
 nr̄m non abhorreat: p̄mimo eque
 ut femineū diligat. **Magis** etiam
 docet ut dñā ancillam peccantem
 castiget. q̄m seruū. **Non** Placet
 quod dicitis. **No.** Referam tibi ali
 ud benignitatis eius iudicium:
 adhuc isto gloriosius.

De beatrix custode. Cap. xxviii
 In monasterio quodam sc̄monū
 aliū cuius nomen ignoro: ante
 non multos annos uirgo quedā
 degebat uoīe beatrix. Erat enī cor
 pore speciosa: mente deuota: et ī
 obsequio dei genitricis marie fer
 uentissima. Quociens illi specia
 les orationes siue uentis secretius
 offerre potuit: pro maximis deliciis
 reputauit. **Facta** uero custos: hoc
 egit tanto deuotius quanto liberius.
 Quam clericus quidam uidens et
 concupiscens: protari cepit. Illa uer
 ba luxurie spernente. istoḡ tanto
 importunius instans: serpens
 antiquus tam uehementer pectus
 eius succendit: ut flammā amo
 ris ferre non posset. **Accedens** uero
 ad altare beate uirginis marie
 patrone oratorū sic ait. Domina:
 quanto deuotius potui seruū tibi.
 ecce clauēs tuas tibi resigno: temp
 tationes carnis diuicius sustinere

non ualeo. **Positisq̄** sup̄ altare
 clauibz: clam secuta est clericum.
 Quam cū miser ille corrupisset:
 post dies paucos abiit. Illa cum
 non haberet unde uiueret: et ad
 claustrū redire erubesceret: facta
 est meretrix. In quo uia cū publi
 ce quindecim annos transegiſſet:
 die quadam in habitu seculari.
 ad portam uenit monasterii. Et
 cum diuisset portario. nosti beatri
 cem quandoq̄ huius oratorū cus
 tricem: respondit. Optime noui.
 Est enī dñā proba et sancta: et si
 querela ab infancia usq̄ ad hanc
 diem in hoc monasterio cōuersa
 ra. Illa uerba hominis notans.
 sed non intelligens: dum abre
 uellet. mater misericordie in effi
 gie nota ei apparens ait. Ego per
 quindecim annos absencie tue of
 ficiū tuū suppleui: reuertere nūc
 in locum tuū et age penitentia:
 quia nullus hominū nouit ex
 cessum tuū. In forma siquidem
 et habitu illius. dei genitricis uirgo
 maria uices egerat custodie. Et
 mox ingressa. q̄m diu uixit gr̄as
 egit: per confessionem circa se
 gesta manifestans. Q̄ pusilla
 nimes p̄ eam confortentur: sub
 sequens ostendit exemplum.

**De milite in uigiliis deficiente quē
 sancta maria confortauit. xxv.**

Miles quidam iuuenis ac deli
 catus in hēmenrode ante ā
 nos paucos est cōuersus: uoca
 bulo henricus. factus monachū
 cum die quadam a quodā suo

comilitone requireretur. quomodo
ei ordo placeret. et quomodo haberet:
respondit. Optime michi placet or
do. et bene habeo: sed per tempus ual
de male habui. Interrogatus de cau
sa. quia hominē dilexit et edificare
uoluit: subiūxit. Quando primo
conuersus sum ita erant michi g
ues sollempnes uigilie. ut quotiens
cumq; oportebat ire ad matuti
nas timore ac tedio illarū tam cor
pore qm corde tabescerem. Nocte qdā
defectum passus: cum stare nō pos
sem. a priore de choro sum eductus
et in sede infirmorū positus: conuer
so ad custodiam michi deputato.
Mox in extasi factus contēplatus
sum dñam clarissimā. quā diuī
ordinis persone precedebant: p uia
que erat inter me et chorū itēdentē.
Habebat enī in capite coronam
diuersorū colorū: et erat more in
danto uelata. Cumq; michi propin
quasset quasi ex necessitate me tan
gens ueste percussit. et ecce subito
confortatus. ita omnis predicta tep
tatio conquieuit: ut ab illa hora
dehinc michi sint ire ad matutinas.
Spero q dñā nrā maria fuerit: q
pusillanimes confortat ne tēptaci
onē succumbant. De hys a me re
quisitis idem henricus. non nega
uit. Et uero torpentes ad deuocōem
erecti. habes exemplū in disticcōe
quarta. caplo tricesimo. de xpiano
monacho nro: quem in oratorio
dormientem tetigit dicens. Non est
hic dormitandū. sed orandū. **Mo.**
Bene recordor huius capli. **Mo.** Et

uero pro suis uicijs de ordine erecti
brē uirginis marie misericordia
reuocentur sequens sermo declara
bit. **de henrico monacho cieto qui
meritis scē marie receptus est. Cap**
Eodem tempore quo **xxxvi.**
daniel monachus in hēmen
rode uir simplex et rectus. ultimā
mādit infirmitatē: laborabat in
eadem domo ydropisi alius quidā
monachus henricus nomine. ordie
sacerdos: non tamen adhuc lecto de
cumbens. sed ambulauit sufficiens.
Qui ad lectū infirmantis appropriās:
hec uerba ab eodem dantele audiuit.
Monachus ille multas habet brē
uigini marie referre grācias. Audi
ens hec henricus. miratus est: et in
quiri fecit ab eo quid in hys uerbis
notare uoluerit. Qui respondit enī
auxilio dñe nrē scē marie fuisse re
ceptum. Fuerat namq; ob excessus
quosdam moresq; reprobos idem
henricus eiectus de domo. Unde in
miū dolens die noctuq; lacrimis et
orationib; insistebat. inuocare bea
tam uirginē mariam ut ipsa ei re
gressum ad propriam domū dona
ret. Tempore generalis capli per ab
batem suū seniores interpellauit:
qui unanimiter ei contradixerūt.
eo q incorrigibilis existeret. Quod
ubi compertit. iratus brē uirgini
marie omne seruiciū quod ei impē
dere consueuerat subtraxit. Tandē
ductus de hoc penitencia. obsequiū
neglectū resumpsit: et ualefaciēs
portensibus ad hēmenrode rediit:
misericordiam quesuit sed non

inuenit. Suasit ei abbas qui solus
ei erat propicius. ut archiepiscopū
treuerensem adiret: et eius ope et in
teruentu ingressū obtineret. **Utrūq;**
factum est. Omnia tamen hec circa
illum gesta fuisse. per clementiam
dei genitricis marie predicto danieli
reuelata sunt. **Vis** nūc nosse quā
sincero affectu diligentes se diligant:
quantū dilectos honoret: et quam
mirificis reuelacionib; eisdem glo
rificent. **Mo.** Taha audire abis
michi est. **Mo.** Que diciturus sum:
multorū didici fida relatione. **De**
miris uisionibus monachi de
Plonbardia karitio. xxvii
quadam domo ordinis nri que ka
ritus dicitur: ante paucos annos
monachus quidam existit nōie
bertramus. Iste tam ferienti motu
caritatis dñam nrām scām dei geni
tricem mariam amabat: ut non
sine magno cordis cruciatu audire
posset. si forte dubitauit quis dice
ret uel legeret de corporali illius ac
sumptione. Cum iam fecisset in
ordine quindē annos: iuuenis
adhuc etate. in uigilia assūptionis
eiusdem gloriose uirginis marie. ro
gauit abbatem ut sibi liceret ire
ad uicinam grangiam dicens se nō
posse audire neq; sermones ihero
nimi in choro. neq; sermonem in
caplo: timens quod predictū est.
Erat enī grangiaris. Abbas scā
tem illius turbare timens: amitt
eius petitionem. Cumq; uenisset iux
ta grangiam. angelus dñi mirabi
li quodam modo illum rapuit: et

ad spaciū iunius dicte iuxta parua
quādam ecclesiam. uicinam sans
castro fratris sui carnalis uiri no
bilis deponens. disparuit. Equus
uero cui insederat et seruis iuxta
grangiam dimissi sunt. Erat au
tem fluctuus qui sine navi transua
dari non potuit. inter castrum et
capellam. Qui cū sederet amissus
ubi nam esset. uel qualiter ad illū
locū deuenisset: uicinis quidam
splendidus de ecclesia exiit. et qā
dñā nrā sancta maria qñ oculus
ingredi ecclesiam mandaret. uoce
clara nūciauit. Ingressus ecclesiā
uidit scām dei genitricem uirginē
mariam in corpore glorificato in
sede nri decoris residentem. Sede
bant circa illam diuersi ordines
sanctorū: patriarche uidelicet. pro
phete. apostoli. martires. cōfessores.
uirgines. uidue. coniugati. Erat
autem hora nona. Quem uirgo
beatissima maria salutans fami
liarum. ait. Bertrame: meliores
sermonibus iheronimi. hic audis
sermones. Dicta nona a circūse
tib; per interualla dicte sunt et
horre relique: uespere uidelicet com
pletorū. matutine. laudes. prima
tertia. sexta. Eratq; psalmorū sine
reliquorū cantū melodia tam
suauissima. et uocū tanta concor
dia: ut sermo nullus exprimere
posset. Deinde multū iocūditissimū
ei exhibens: uoce hilari ac dulci sic
ait. Bene scio bertrame quare nūc
egressus sis de claustro tuo. Non eis
pro certo me in utraq; substantia

id est corpore et anima glorificata: et die quadragesimo a mortuis suscitatum. **No.** Hys uerbis concordat uisio dñe elizabeth de sconauia. in qua legitur sub eisdem uerbis dñam matrem scām mariam ei resurrectionem suam reuelasse. **No.** Tanto amplius fides adhibenda est huic uisioni. **No.** ut brā uirgo maria uerba predicta protulit. cōuētus ille celestis disparuit: et monach⁹ in loco se sue sessionis inuenit. **No.** Au-
 ti diuino germamus eius de quo supra dictū est adueniens. cum solū illum ibidem reperisset: et quid ibi solus sederet uel unde ueniret in-
 terrogasset: omnia que circa se gesta sunt. ne laici scandalizaret p ordine reitauit. Tunc ille. **Exspectate hic** frater: donec equū uobis adducam. **Mura res.** Festinante illo ad castrū: angelus dñi monachū in monteto in locum de quo tulerat illū reposu-
 it. Reuersus miles cū non inuenisset quem dimiserat: apostatam siue cretū illum estimans ad monaste-
 riū cursauit. ad quod dicto com-
 pletorio ueniens. abbatem uocauit: et ubi nam frater tuus esset requi-
 sit. Cui cum abbas signaret. ut exspectaret usq; mane: et ille turba-
 tus responderet: scio quia creasti cum. minaretur q; monasterio: rui-
 to silentio respondit abbas. **Per** licentiam meam ad proximam
 grangia equitauit: non dubito
 quum ibi sit. **Per** uenit simul: et in ca-
 pella conuersorū orantē inuenit. **Et** cognouerūt ex testimonio illorū

quia eadem hora qua miles eū iuxta castrū reliquerat: eandem grangia intrauerit. **No.** In hys que dicta sunt patet hunc iudico uirū duo-
 bus antiquis prophētis ezechiel scilicet et abbatue: ex quibus unus mirabiliter uidit que agebantur in iherusalem: alter uero de iudea subito translatus est in babilonē.
No. Aliquid amplius in isto consi-
 dero. Magis miraculosū uidetur cor-
 pus glorificatū siue celestes ordies oculis corporis posse uidere qm in spiritu: qualem uisionem se ezechi-
 el uidisse testatur. **No.** Consensio
No. Maiorem iudico uisionē que sequitur. **O** die quadam angelus dñi ex pte abbatis signū ei fecit ut ad portam ueniret: secutus est ille
 precedentem: et cū ad portam non inuenisset abbatem eodem signo ā-
 gelus eum traxit in campū. Qui cum intraretur quoniam esset iu-
 rus. et ille signis ex parte abbatis sequenti nimis esset impar uir: uenerūt ad quosdam montes sub-
 limes. Quibus transmissis locū ingressi sunt amenissimū: arboribus diuersi generis floribz nimis
 deliciosū. Frater enī paradisi terre-
 stris. Inter cetera que ibidem uidit: duos senes splendidos enoch uideti-
 cet et helyam conspexit et agnouit. Tenebant q; in manibus librum
 maximū litteris aureis conscriptū: uno tantū folio uacuo. **Et** dixit
 ei angelus dñi. **Iste** est liber pre-
 destinationis: continens omnia nomina electorū qui ab inicio mūdi

usque ad diem hanc nati sunt. Cum autem
folium quod uacuū terminis perfectum
fuerit: mundus consummabitur. Et
ostendit ei nomen suū. Quod cum
letus legisset: adiecit. Numquid dele-
bitur nomen tuū de libro hoc. Iste
est liber de quo dauid dicit in psalmo.
Et in libro tuo omnes scribentur.
Et dñs in euangelio. Gaudete et
exultate quia nomina ur̃a scripta
sunt in celo. **Non.** Si in illo libro
soli electi scribuntur. quid est quod
propheta de reprobis dicit. Deleā-
tur de libro uiuentium. **Mo.** Psal-
mista hic loquitur secundum spiritum il-
lorum. qui de sua presumentes ius-
ticia: putant se ibi esse scriptos. Et
autem nullus reproborum in eo
scribatur: mox ostendit quod subiū-
git. Et cum iustis non scribatur.
Mo. Placet quod dicis: sed rogo
ut si aliquid adhuc nosti de hoc be-
ato uiro dicere michi non differas.
Mo. Tempore quodam cum esset
in oratione: beatam dei genitricem
maria et opposito sui superca celsi-
tem uiuentem stare conuerit. Et
ecce fons aurei coloris e regione cum
impetu eripens: riuulum suum
ad pedes eius dirigebat. Cuius la-
pilli lapides erant preciosi: smarag-
di uidelicet carbunculi. topazii.
saphiri. iacinti. Cumque de uisione
miraretur: ait illi dñs nra sancta
maria. Nosti heretrane quid ista
significent. Dicente illo nō dñs:
respondit. Fons iste aurei coloris
ordo cisterciensis est: qui sicut au-
rum reliqua metallis: ita ceteros

ordines tam dignitate quam sanctitate
precellit in ecclesia. Illis iam ex
magna parte fluentibus a me: iste
speciali quadam prerogativa di-
lectionis non cessat fluere ad me.
Lapilli preciosi quos uides in riuu-
lo. speciales amici mei sunt in ordine:
et in obsequio meo plus ceteris fer-
uenciores. Sicque disparuit uisio in
oculis eius. Omnia hec recitata
sunt abbatibus tempore capituli
generalis. Multa alia uir iste beatus
uidit et egit digna relatu: quoniam michi
non sunt recitata. **Non.** Miror si ali-
quas uir tam sanctus habuerit in or-
dine temptationes. **Mo.** In prin-
cipio conuersionis sue ut audiui
de cibus regularibus plurimum tem-
tabatur: sicut uir nobilis et delica-
tus. Hoc cum dixisset abbati: intel-
ligens ille ex inuidia consuetudine
eius. spiritum sanctum esse in eo. res-
pondit. Roga deum quod uis: et
non negabit tibi. Orante ille: et
exauditus est. In illo tempore in
tantum delectabatur in cibus regu-
laribus: ut de licentia maioris ab-
stinencie abbati foret importunus.
Mo. Beati sunt claustrales: qui
ad tantam familiaritatem dei
gemitibus marie admittuntur.
Mo. Non solum claustrales pri-
mo et personas seculares se diligen-
tes. mater pulchre dilectionis di-
ligit et honorat. ex quibus occurrunt
beate memorie walterus de bir-
beth cuius supra in diuersis locis
memini: quem non solum inferi-
oris ordinis homines. sed et reges

et principes. nobilesque uenerabatur.
audientes beneficia a matre dñi
sancta maria illi concessa. **Nov.**
Cui? fuit professionis uir iste ex
superioribus noui: sed quis fuerit
uel qualem duxerit uitam ante
conuersionē. siue conuersus in or
dine scire desidero. **Mo.** Quidquid
de illius actibus memoria dignū
noui: fida tibi pandam relatione.
Vita dñi walteri de birbeth. Cap.
gigitur walterus de birbeth **xxviii.**
nulla orundus existit: uir diues
et potens et nobilis ualde: cōsagui
neus henrici duos louante. Qui cū
esset milicie seculari adhuc etate
florens deditus. et in ea strēnuus
satis atq; nominatus: dñam māz
sanctam dei genetricem semperq;
uirginem mariam. ab ip̄a puericia
cepit inuocare et ex intimo cordis
affectu diligere: atq; ieiunijs. elemo
sinis. et missarū celebrationibus
honorare. **Licet** enī corpore deditus
esset ut dictū est tornamētis: corde
tamen totus erat in obsequio b̄e
uirginis marie. Tempore quodā
annū properabat ad quoddam tor
namētū milites habens in comita
tu. uenissetq; ad ecclesiam quādā:
illos ut missam audire uellent hor
tabatur. Quod cum recūsarent.
moram tantam sibi periculosam
esse pretendentes: illis recedentibus
ip̄e mansit: missam de scā maria
sibi cantari fecit. et obtulit: sicq; so
nos insecutus est. Cui cum aliqui
de tornamēto occurrerēt. et hoc ex
responsione illorū cognouisset: sub

uēit. **Est** ne adhuc inceptū: dicen
tibus illis. etiam: respondit. **Quis**
foras ibi facit? **Dñs** walterus de
birbeth inquit. ip̄e in ore om̄i est:
omnibus prefertur: et ab om̄ib;
laudatur. Alijs uero occurrentib;
et similia dicentibus: stupens am
mirabatur. quid nam hoc p̄ ten
deret. Actum est ineffabili pietate
b̄e uirginis marie. ut militem de
uotum in obsequio suo tardante:
interim in tornamēto honoraret:
eiusq; absentiam mirabili quadā
uirtute suppleret. **Veniens** tamen
ad locum armauit se et intrauit:
sed nichil magis illic egit. **Iudo** ue
ro expleto. quidam ex milibus
hospiciū eius intrauerūt: et ut se
cum mihius agere dignaretur de
precabantur. Quibus cū diceret.
que est causa petitionis ur̄e: respo
derūt. **Hodie** cepistis nos. et roga
mus ut bene nos tractetis. **Waltero**
negante ac dicente. ego uos non ce
pi: responderūt. **In** rei ueritate. nos
hodie dextas uobis dedimus: nos
signa uicā militaria ibi uidimus:
nos uocem ur̄am ibi audiui mus.
Et cognouit statim hoc actū fuisse
gratia beate marie uirginis: quā
honorauerat in missa. **No.** Cum
sit mortale peccatū ne exerceat
tornamenta: quomō b̄e uirgini
marie placere potuerūt oratio et
oblacio walteri. **Mo.** Duo ibi con
mittuntur p̄cā mortalia: supbia
scilicet et inobedientia. **Superbia.**
quia firmiter laudis humane:
inobedientia. quia fit contra pro

hibicionem ecclesie. Unde in tormenta
mentis occisi: extra cimiteria fide-
lium sepeliuntur. Cum autem obsequium
predicte misse. waltero potuisset
esse meritorium uite eterne. si factum
fuisset in caritate: nunc transiit
in mercedem temporalem. Opera
enim bona id est de genere bonorum.
temporaliter remunerantur. hoc
etiam p[er] illa ut quidam et scriptu-
ris probant. Abilem se reddidit ad
graciam suscipiendam. Hoc ue-
rum esse sequens probat exemplum.
Cum alio quodam tempore
multas illas erectabiles querebat.
et inter multos stans missam au-
dierat: sacerdos ut in canone cali-
cem leuanti crucem auream sub
eius pede conspexit. Cui amera
fuit cartula. hec continens uerba.
Crucem hanc defer ex parte mea
marie saluet matris xpi. amicus
meus waltero militi de birbeck. Qui
cum sacerdos legisset: post com-
pletionem misse. pulpitum ascendit
et clamauit. Est ne aliquis hic mi-
les qui uocetur walterus de birbeck?
Respondentibus quibusdam. ecce
iste est: sacerdos eum secum duxit.
crucem portavit: et ubi illam tene-
rent. uel quis miserit. intimauit.
Quam letus suscipiens. in h[abitu]
eode conuersus. eam abbati resigna-
uit. Postea comitissa hollan-
die missis honestis uiris eandem
crucem sibi dari petiuit: et tali
modo obtinuit. Cumq[ue] conuentus
miseris responderet. non possumus
eam dare. nisi sit uoluntas fr[atr]is

walteri. sperantes q[uod] non annuere-
requisitus de hoc respondit. Ego
nichil proprietatis habeo: penes
abbatem est. Sicq[ue] dolentes illam
miserunt. Cuius aurum tam ful-
goris est: ut omne aurum in eius
comparacione palleat. Quam
comitissa inter reliquias suas re-
posuit: ea uci non audens. Consi-
derans walterus adhuc in seculo
positus. tanta circa se beate dei
genitricis marie beneficia: int[er]
in illius amore succensus est: ut
in quadam paupere ecclesia. in
eius honore dedicata consilio sacer-
dote. fuit collo suo iniecto. seruum
glebe se illi super altare offerret.
soluens singulis annis censum
de capite suo: qualem serui origi-
narij soluere consueuerunt. Et
quia propter honorem regine
celestis scilicet s[an]cte marie se tam
ualde humiliavit: ipsa suum dilec-
tum etiam glorificauit. **S**olitus erat in uigilijs om[ni]
sollemnitat[um] beate uirginis
marie ieiunare in pane et aqua:
et sepe etiam in sextis ferijs ob re-
uerentiam sabbati. Die quadam
seruus ieiunans uas paruulum
fictile cum aqua obtulit: quam in
eius manibus diuina uirtus in
uinum optimum conuertit. Qui cum
gustasset aquam uinum fieri. seruum
secrete uocauit et arguit: dicens
sibi uinum pro aqua ministratum.
Quod cum ille negasset: asserens
se hausisse aquam de situla. uas
recepit et effudit: sicq[ue] aqua pu-

rissima impleta, ut securus esset p̄
 gustant et obtulit. De quo dñi gul
 tasset sicut prius uinū inuenit: et
 mox seruo tratus sic ait. **P**t quid
 michi illudis en secundo: uinū pro
 aqua michi afferendo. Ad quod uer
 bum stupens seruus: cū iuramen
 tis maximus negauit. Tūc p̄mū
 intelligens ex multa misericordia
 dei genitricis marie hoc miraculū
 circa se gestum: eūdem seruū adiu
 uauit. ne illud umquā alicui hōm
 quo adiuuaret manifestaret. Ex
 quo colligitur. q̄ non cupidus erat
 manus glorie. Seruus uero tanti
 particeps miraculi. frater est arnol
 dus qui cum conuenit ad ordinem:
 iur sanctus. et multū ordinatus.
 cum monte Strombergh sepultus.
Anteqm̄ moreretur. idem miraculū
 ad dei gloriam publicauit: tūtes
 de thesauro occultato post mortē
 reddere rationem. **A**udiens sepe
 dictus walterus ordinē cisterciē
 sem bñe uirginis marie dedicatum:
 omnia que sunt huius mūdi. diui
 nas uidelicet honores et amicos ob
 illius amorem reliquit: et in hem
 mendo de cuius fama tunc temporis
 fuit et hodie clarissima fuit. habi
 tum regularem suscepit. In quo
 cenobio qm̄ humiliter sit conuer
 satus: qm̄ feruens fuerit et obedi
 ens. et in obsequio bñe marie deuo
 tus: testes sunt omnes monachi
 eiusdem monasterij. **P**salteriū ue
 ro. ymnos. cantica. et alias de dñā
 nra scā maria orationes pluriās
 in probatione didicerat: q̄ omnia

studiosissime frequentauit. **N**usse
 cotidiane dñe nre scē marie semp
 interesse uoluit: quidquid pene lo
 quebatur edificatoriū fuit. **I**tem
Quia non uerbis et aspectu. imo
 etiam odore fame eius multi edifi
 cabantur: magister hospitū creat⁹
 est. **T**empore quodam ductus est ad
 monasteriū spe curationis obsess⁹
 quidam: et in hospitio receptus. Erat
 enī rusticus. diues satis ac notus.
Qui cū nullo remedio posset sanari:
 non reliquis scēum. non orationib⁹
 monachorū: sepe dictus walterus
 auctoritate officij frequenter eū
 uisitans: orationes et rīginos q̄s
 habebat de dñā nra scā maria con
 scriptos: super caput hōis legens:
 sacras picturas ostendit. per que
 omnia demouē ut exiret adiurauit.
Die quadam cum psalteriū super
 obsessi caput posuisset: obsidens
 et furens. miti hominē a quo exi
 re cogebatur: turbauit et aliusq̄:
 ut cadens in terram mortuus di
 ceretur. **P**ost horam ad se reuers⁹
 surrexit: a dyabolo se liberatum
 clamitans. **C**onuersus uero qui
 curationi huic interfuit: et rusti
 cum furem seruauit: ista mi
 chi recitauit. **V**adens ille sanus i
 domū suam: post aliquātulum
 temporis rediit. gratias agens bñe
 uirginis marie. eiusq̄ seruo suo
 curatori: hoc uerbum audiente
 conuentu adiciens. **S**i nichil esset
 amplius reliquarū in monaste
 rio isto. preter hūc scm̄ uirū cui⁹
 meritis curatus sum: totū loco suf

ficere deberet. **N**o Magna sunt que
 dias. **N**o Non solū demones sed
 et bruta animalia illius scitanti
 obediebant. **E**rat monasterio
 poledrus pulcherrimus: et tam
 ualoris ut tam episcopus treuerē
 sis qm̄ dux lotharingie quadragi
 ta ut puto marcas argēti offer
 rent pro illo. **S**pes cū optimi dex
 trarij. in eodem erat poledro. **T**i
 mens conuētus alterū offendere
 si vni uenderetur: per dominū
 walterū duobus adhibitis cōuer
 sis. eundem equū comiti hollādie
 grauis transmisit. **V**enientibus
 eis in quēdam saltum. poledrus
 equariciam id est gregē equarū
 delonge pascere conspexit. **Q**ui
 statim hūmiliens atq; lasciuens
 ex iuuentū mambus se excussit:
 et cursu uelocissimo ad equarici
 am properauit. **Q**uem cū con
 uersi insequerentur. fugiente e
 quaricia: magis poledrus ab eis
 elongabatur. **Q**uibus frustrato
 labore reuersis: ait walterus. **P**ro
 cedamus: equus iste perditus est
 nisi scī maria illum nobis redonet.
Vix ad duo miliaria processerūt.
 et ecce poledrus uelociter reuerēs
 qui nondū satis dominus fuit. ue
 lūd outa mansueta ductorū suorū
 manib; colla subiecit. **Q**uia
 notus erat nobilib; terre. et ab eis
 tum propter sanguinis nobilita
 tem. tum propter uite sanctitacē
 uenerabatur: sepe pro monaste
 ri necessitatibus contra uolūta
 tem suam emittebatur. **T**empe

quodam descendens cū naue do
 minus que uinū portabat: cū zelā
 diam uenissent. orta tempestas
 maxima omnes terruit: et naue
 inclinauit. **A**ccessit periculum
 periculo. **P**redones ad eos remigā
 tes: nauim depredari conati sunt.
Et ecce iusto dei iudicio duo uasa
 iuuentorū erecta nauiculam sub
 uerterūt: ip̄osq; predones in pro
 fundum dimererūt. **A**cta sunt
 hec in iugilia scī nycolai. **S**ingli
 uite sue timentes. deo supplicabāt.
Ip̄e uero uir beatus de gurgustio
 nauis egrediens. seruo suo scōlū
 ducto confessionē fecit: et intra
 uit. **D**emū ymagine scē dei geni
 tricis marie eburnea quam scē
 penes se habebat coram se posita
 ante illam se prostrauit et orauit:
 atq; in illa oratione leniter obdor
 miuit. **S**tattimq; uisum est ei. q
 dñm arnoldū in claustro ur̄i
 scm̄ et probate uite tempe psal
 modie citharizare audiret: sicq;
 ex ip̄a dulcedine uocis expergefā
 tus est. **E**rat cū tempus matuti
 nariū. **I**ntelligens protinus q uir
 iustus eadem hora pro ipsis orauit
 letus exiit: omnesq; consolans
 hys uerbis ait. **N**olite timere: nul
 lum nobis periculū nocere potest.
 dñm arnoldū de scō seuerino mo
 nachū ur̄m audiui citharizantē.
Mox uirtute diuina et meritis bē
 uirginis marie quā inuocauerat
 etiamdū arnoldi: tempestas se
 data est. **H**ec cum relata fuissent
 dño hermano priori. nūc abbati

loci scē marie. statim dñm arnoldū
horum proclis inscū uocauit: et qd
in nocte sancti nicolai infra murti
nas cogitauerit. uel quid ibi egerit
interrogauit. Cui ille respondit. Cre
dite michi ego citharizauit ibi. Quia
h modo inquit. Et ille. Quando nō
possum habere deuotionē. sub cucul
la digitos ad similitudinē cithari
zantis moueo. et cordas corde tango:
sicq; mentis torporem ad deuotionē
erecto. Et miratus est prior nimis.
audiens hec. Quia uir literatus ē.
puro exemplo heisei hoc cum facere:
in quo ad uocem psalterij excitatus
est spiritus prophete. **U**t enim
taceam de fratribus: tante fuit cō
passionis cura pauperes. ut in uia
directus petentes preueniret. ex mū
nis sibi ad expensas datis illis por
rigens. Cum die quadam scolaris
nudipes illi occurreret. et frigus eēt:
stare eum fecit et descendit. calceos
q; extractos illi tribuit: et nouis q̄s
in sacro habebat remditis. equū
ascendit et abiit. Hec me presente
facta sunt. Discordantes concorda
bat: inobedientes exorabat. iracū
dos et ipacientes ad cor sepius reuo
cauit: temptatos exemplis pluri
mis que semper ad manū habebat
allatant. Hinc est q̄ tempe quo
dam cū de uerbo quodam conferre
cū illo: in pte me traxit et ait. Et
ego magnas carnis mee pacior tēp
tationes. Ut alius posset mederi: p
prias infirmitates illis nō erubuit
confiteri. **R**equisitis die qua
dam a predicto priore sicut ip̄e michi

retulit. quid in mensa cogitaret: eo
q̄ lectionē non intelligeret: respon
dit. Ego habeo ibi lectionē meam.
Quā manducare incipio. qualiter
pro me dei filius sic ab angelo nūci
atus. et in utero uirginis in uero de
spū scō conceptus. in ēte retracto:
sicq; primū foliū uerto. Deinde co
gito quomō angelis cōuētibus
sic natus. et pānis uilibz inuolutus
et in p̄sepio reclinatus: et ecce plēn
est scdm foliū. In hūc modū trans
curo circūcisionē. aduētū triū ma
gorū. oblationē eius in templo. bap
tismū. et ieiuniū. passionē. et resur
rectionē. ascensionē. et sp̄e scī aduētū:
extremūq; iudiciū. Talis est l̄cio mea
cotidiana: cuius finis. finis est p̄a
dij. **Q**uā in tali libro comedens legerit:
testabantur lacrimę quas in mēsa
fudit. Plus enī delectabatur in scīs
medusacōibz. qm̄ in gemiflexionibz.
per quas spiritus contēplātis impe
ditur. Non multas ut dicit i orōne
uenias petiuit: sed stans uel super
genua iacens erecto uultu celos con
spicere consueuit. **A**nteqm̄ deus
eū uocaret de hoc mūdo. quidā mona
cho mirifica quedā uisio reuelata
est de illo. Existente eo uulre que do
mus est ordinis cisterciensis cū ab
bate suo dñō custachio cū dies esset
dñica totū conuētū idem abbas post
cenā cōuocari fecit. Quod cū factū
fuiſſet et ip̄e diceret. sūt ne fr̄es ueri
modo hic omnes: responsū est ei. O s
dñe. exceptis duobz iuuenibz. qui de
francia hospites missi sūt: qui studi
osi sūt ualde circa silentiū. maxime

diebus quibz cōmunicant. **S**ecundo uero ex parte eius uocati sūt: cū uenisset et eis abbas morā improperaret: hūmiliter se excusantes confederūt. **S**equenti die cōuentus a labore rediēs et ante portam frō primo signo uone. scdm expectans: senior ex eis cū stans sup fossorū suū se redimaret. et nonān de dñā nrā diceret: sic stando leniter obdormiuit. **E**t ecce ipām dei genitricē mariā diuersorū ordinū per fontis stupatā: in muraclariate inter se et portā transire cōspexit. **A**qua cū minime quasi ignotus respiceretur neq; uocaretur: tristis ait intra se. **N**eu michi misero: q̄ re me nō uocat: **Q**ue cū paululū processisset: miserta illius monachū familiaris sibi adherentē remisit dicens. **V**oca monachū illū. **Q**uem cū reuersus uocaret et diceret. ueni domina nrā scā maria uocat te: p̄ gaudio exprofectus est. **I**ntrans et dñm walterū considerās. dicebat intra se. **S**imilim' est monachus iste monacho per quem hodie dñā nrā scā maria in sompnis me uocauit: nisi q̄ cuculla illius grisea: hui' autē alba ē. **E**t recitauit uisione socio suo. **S**equenti die cū dñs abbas et walterus essēt cecessuri. et ab eis predicti iuuenes ad portā uocati: walterusq; in sua grisea cuculla staret: alba que sibi accommodata fuerat deposita: ait monachus socio suo. **R**euera. iste ē monachus qui uocauit me: uestem cognosco. de persona non dubito. **P**ost dies paucos idem walterus cepit infirmari: qui fide et caritate

plenus. confessus atq; contritus bñ dei genitricē se uocante: de tenebris transiuit ad lucem: de fide ad spem: de labore ad requiem: de merito ad p̄miū: de mūdo ad patriā. **A**d quā nos pducit ip̄e dei filius dñs noster ih̄c xp̄s. ex maria uirgine natus: q̄ est uia in exemplo: ueritas in p̄missio: uita in p̄mio. amen. **M**onachus uero uilariensis et ip̄e uocatus sicut ei fuerat preostensū: paucos dieb; interpositis migravit ad dñm. **I**n michi relata sunt a p̄dicto abbate eustachio. **E**t autem ostenderet dñs quanti apud t̄pm esset meriti matris sue marie dilectus: signis post mortē illū glorificauit. **E**odē tempe winemacrus de aldenorpe. miles diues et honestus: lecto totus paraliticus decubuit. **I**udicēs hoīem dei unice sibi dilectū ad dñm migf se: mor mūciū ad claustrū misit: p̄ quē sibi defuncti coturnos trāsmisit simplicauit. **M**issi sūt ei noui. et mor remissi: eo q̄ intellexeret eos dñm walteri nō fuisse. **M**or p̄ eūdem mūciū boti uici dei satis ueteres mittitur: quos infirmus cū fide et deuotione suscipiens statim ut manus p̄moruas ip̄osuit. beneficiū et eis sensit. **S**imile actum ē in pedibus. **A**b illa etiā hora cepit manus leuare. et pedes erigere: et totius corporis uires sensim tamē recipere. **E**adem uero calciarnēta ob amorē bñ uiri et concessū sibi p̄ illū beneficiū. it̄m uenerabat̄: ut in castro suo capellam edificaret: atq; eosdem coturnos eius altari ligneo abbate

nostro presente includeret. **A**lius
quidā miles piculosū habens apof-
tema in pectore. audiens per p̄dicto
calceos tantā in uenerando uirtu-
tem factam: unū sibi transmitti
petiuit: per quem mox ut uiceris
locum tetigit. plene conualuit. **No**
Satis michi iam fateor: probatū:
q̄ b̄ta maria diligentes se diligat
et honoret. **Mo** Non solum suos
dilectores ac dilectos. ad uitā dili-
git eternā: imo frequēter illos etiā
ad honores prouehit tēporales.

**De abbē nrō cui uirgā pastorale scā
maria porrexit aūq̄ i abb̄ p̄mouet**

Cap. xxxix.

Post mortem abbis
p̄dicti genardi hui⁹ p̄decessoris
qui hodie abbatizat. fuit apud
nos sacerdos quidam etatis decrepi-
te sifridus nomine: spiritū aliqñ
ut nobis uidebatur habens p̄phetie.
Hic multis diebus ante celebratio-
nem electionis quibusdā secreti-
us p̄dicerat. q̄ dñs henricus tunc
prior abbas esset futurus: et i ecclā
reuerens in abbatem consecrādus
requiritus unde hoc sciret: respondit
Dñam nrām sanctam mariam
uidi ante p̄sbyteriū eiusdē ecclēsie
uidelicet b̄i petr̄: uirgam ei porri-
gere pastorem. **Modū** tamen ui-
sionis nemini dicere uoluit. Quid
plura? **Tam** concorditer in abba-
tem electus est: ut uisitatoz mira-
retur. dicens tam unanīmē electi-
onem non posse esse nisi a deo. **Et**
quia tunc tempus ordines colonie
fieri non poterant. propter capti-
uitatem episcopi brunonis: licen-

tiatū est ei a prioribus ordinacōem
suam recipere ab archiepiscopo tre-
uerensi iohanne. **Diuisi** gati nobis
fuerat: q̄ ordines sollempnes cele-
braturus esset apud confluentia
sicut et fecit. **Assumptis** secū electus
noster quibusdā monachis qui
erant ordinādi: profectus est illuc.
Et dixi ego in corde meo. **Bonus** iste
homo aliquo spiritu erroris in p̄re-
deceptus est. **Et** quia ea que diuini-
tus ordinata sūt. mutari nō possūt:
cum dñs archiep̄ clericos ordinat
set et ualde fatigatus esset. ait abba-
ti. **Dñe** abbas. multū sum lassus:
in die palmarū uenatis ad me tre-
uerim. et libenter uos ibi cōstitabo.
Quod et fecit. **Et** miratus sū ualde:
nichil deinceps dubitans de ueritate
uisionis. **Non** Quid si male se ha-
buerint in prelaturis: sic a b̄ta uir-
gine maria promoti? **Mo** Sicut
ab ea misericorditer exaltantur. ita
dictante eius iusticia non mūq̄m
humiliantur: et hoc forte ad bonū
suū. **Non** De hoc michi dicas exem-
plum. **Non** Exemplū non longe
queram. **De theodico ep̄o q̄ p̄ b̄tām
mariā i ep̄m p̄motus ē eiusq̄ mutu-**

Depositus. Cap. xl.
A predicto brimone. et post occi-
sionē philippi ortone in regno iam
confirmato: de successore in ecclēsia
coloniensi satis tractabatur. **Her-**
mannus decanus būnensis qui nūc
est ut nosti ualde litteratus: cū deū
et usq̄ genitricem uirginē mariā.
sicut ipse michi retulit. toto cordis
affectu deprecaretur: nocte in uisu

bñ uirgo maria ei apparens et librū
 aureis litteris scriptū porrigens ait.
Defere librū istū episcopo: nichil aliud
 in libro continetur. nisi angelice
 salutationes. id est aue maria grā
 plena dñs tecum. **P**er librū cū intel
 lerit episcopatū. Quem cū ferre uellet
 iohān episcopo cameracēsi. eo q̄ tam
 rex qm̄ ipse illi fauerent: probitate
 illius cognoscentes. reuocauit eum
 bñ uirgo maria dicens. **N**on iohā
 nē sed theoderico sanctorū apostolorū
 preposito. deferas illum. **Q**uod si in epi
 scopatu non se bene habuerit: sicut
 p̄ me illud adeptus est. ita p̄ me illo
 priuabitur. **S**emper in eius obsequio
 idem theodericus deuotus fuerat: et
 sicut tibi notū est. nūllis eius cortidit
 ane cortidie uult interesse: mūmū
 offerens singulis dieb. **T**empe elec
 tionis cū rex pro ep̄o cameracensi
 intercederet: ei q̄ ab electorib. respō
 deretur. q̄ ideoma terre ignoraret:
 cessauit. **H**oc ipm̄ p̄dixerat prefatus
 herimānus. **T**unc electores personis
 quatuor nota sua cōmiserūt: a quib.
 theodericus in antistitem electus est.
Qui post dies paucos a malis cōsili
 ariis intantū deprauatus est: ut mo
 ditam haberet differentiā inter per
 sonas laicas et ecclesiasticas. inter
 rusticos et monachos: eque ab his
 ut ab alijs theloma recipiens. inde
 bitis exactionib. utrosq̄ grauans.
His alijsq̄ eius actibus malis dei
 genitrix irritata: egit sicut ex supe
 riori uisione colligitur: ut indigne
 satis a magnumino deponeretur ep̄o:
 annulo eius p̄ electionem substituto.

No **Q**uod durus fuerit ordinis nostro
 in episcopatu: satis intelligi. **M**o
 Idcirco merito ab illa directus est: q̄
 est ordinis aduocata. **T**anta illi
 cura est de ordine: ut etiam eos qui
 leuiter detrahunt illi sine correpti
 one non transeat. **V**erbi gratia.
De **scolare colonie** quē s̄ maria cor
 ruptū dū ordinis malediceret. **C**ap
Quatuordecim annorū ciuitas
 cuius filius: et ecclesie scē marie in
 capitolio canonicus. **I**ste immo nō
 ordinē nr̄m diligebat. **H**oc anno
 cū naues ordinis p̄ zelandiā timore
 predonū transire non auderent: ru
 mor uenit coloniā q̄ omnes esset
 depredati. **E**t dixerūt quidā. **I**uste
 actum est cum eis: monachi auari
 sunt: mercatores sunt. **D**eus illorū
 auariciā sustinere non potest. **I**n
 iusmodi uerbis predictus puer in
 tantū iratus est: ut odio aduersus
 ordinē concepto. religioni detraheret:
 nec equo oculo monachū siue con
 uersum respicere posset. **N**octe qua
 dam in sompnis ante imaginem
 dei genitricis marie sibi stare uide
 batur. **Q**uem cū illa seuerius intu
 eretur. et puer tremaret: faciem ab
 eo auertit. sic dicens. **M**ale puer:
 optimis amicus meis quos habeo i
 toto mūdo maledictis et detrahis.
Quod uerbū ille bene intelligens.
 et ex terrore euigilans: amorē ex
 tinctū gratia bñe marie uirginis
 in eius corde reuocauit. **Q**uod autem
 piissima uirgo maria spernentes
 se qm̄q̄ puniat et humilia: duob.

exemplis tibi ostendam. **A**lia me me-
mini tibi dixisse superius de immaso-
ribus possessionū loca s^ce marie q^s
humiliavit: et non desinit adhuc
humiliare eos. **de pena sibodonis et**
sociorum ei⁹ ob iniuriā b^eatę marie. Cap^u

Anno preterito duo milites **chi.**
germani ministeriales pala-
tini comitis re^m. et quib⁹ unus
sibodo alter baldemarus uocabat^r.
multis secū assumptis armata ma-
nu uenerūt in uillam cissele. forū
rerū uenaliū in odiū comitis de-
luzelmburgh. spoliantes: et multa
pecora aliāq^{ue} diuersi generis spolia
secū deducētes. Erat enī in eadem
die triplex sollempnitas: dies uide-
licet dñicus: natiuitas s^ce dei gen-
tricię et uirginis marie: et dedica-
tio ecclesie eiusdem uille. Nocte p^{re}-
cedenti cuidam militi ex comitibus
sibodonis uisio talis ostensa ē. Bea-
tam uirginē mariā xpī pedibus
indit prouolutam: et uoce clara
dicentem. Conquero tibi dñe fili
de sibodone et complicibus eius
qui dedicationem ecclesie turbaue-
rūt. hominesq^{ue} ad illam conflu-
entes spoliauerunt: nullū tue
diei neq^{ue} mee natiuitati honorē
deferentes. Quod enī eadem die
futurū sciebat: iam pro facto re-
putabat. Miles de uisione treme-
factus. cum sibodoni eam recitass^{et}.
et ille paritipendens recitata. ipm
sompniasse diceret: remittentem
ut sequeretur coegit. Dñs uero
uirtutū qui de chaldaea adduxit
nabuchodonosor. p^{er} quē uidetur

supbiam humiliavit: walramū
uindictē p^{er} quem matris sue marie
iniuriā uindicaret aduocauit.
Nam die eodem circa nonā sopina-
te cum armatis militibus: cissele
intrauit. In dimidio enī anno:
illuc non uenerat. Au qui bona
sua p^{er}didit. q^uerimonā de sibodo-
ne facientes: cū walramis quo-
isset uel ubi esset interrogasset.
responderūt. Dñe ad quatuor mi-
liaria in tali loco secure quiescat.
Tunc ille furorem suū dissimulās
ait. Hodie festum est s^ce marie:
bellari nobis non licet. Iussit tamē
detrariis dari pabulū: ut modi-
cum quiescentes. fortiores ad con-
flictū redirentur. Ante solis occa-
sum cum omībz equis suis ascen-
sis insecuti sunt hostes. et nocte
super securos irruens: alios cepit
alios occidit. uix q^{ue} aliquis euasit
preter militem qui predictam ui-
derat uisionem. Hys ita gestis:
dicebat mulier quedā walramo.
Dñe: capita predonū istorū qui
estāt in tali loco. Recesserant enī
modicū a uilla in curiam quadā
illic dormientes. Mor illic omēs
diuertentes. cum sepes et portā
curtis inderent: signūq^{ue} mili-
tate walrami clamarent. et hoc
nutinaretur sibodoni. ille ter-
ritus cum fugere uellet. surgere
non potuit: neq^{ue} pedem moue-
re de loco. Cui cū baldemarus
diceret. frater fugiamus respō-
dit ille. Tu fugias frater ego e-
nim surgere non ualeo: quia

super gemina mea quasi massam
plumbi sentio. Ad quod ille. *Sic ego*
fugiam. tecum uolens manere. Sic q̄
ambo capti sum et occisi: soluētes
penam sacrilegi in dei genitricem
mariani commisi. No. Satis ma-
nifesta fuit uindicta hec: cōcordās
uisioni et penę facte in wilhelmū
de helphenshem. sicut dictū est supe-
rius. caplo septimo. Mo. Non soli
matris iniuriā xp̄e uindicat in
operibus malis. sed etiā in uerbis
contumeliosis. de pena lusoris qui
blasphemauerunt scām mariā. cxi.

Legitur in libro miraculorū
clarenallis. de duobus luso-
ribus terribile quid. Cū vni male
succederet. fortune alterius inuidēs.
ut furorū suo satisfaceret: in deū
cepit euomere uerba contumelio-
sa. Quem socius eodem maligno
spiritu afflatus. compescens ait.
Sile: tu etiā nescis maledicere. Sta-
timq; deū nimis blasphemans.
cū in matris eius iniuriā erūperet:
vox desuper audita est. *Meam ini-*
riam quocumq; modo sustinui:
matris autem mee cōtumelias ne
quāq; potero tollere. Mor q̄
super ipsam tabulam uulnere ui-
sibili inuisibiliter percussus: spiritus
exspirauit. Et quid dicam de uerbi-
contumeliosis. cū etiam stultiloq̄a
sine felle malicie contra imaginē
scē dei genitricis marie prolata. no-
uerim in presenti acriter satis pu-
nita. De pena cuiusdam matrone
de ueldenz que stulte de ymagine
scē marie loquebatur. Cap. cxiii.

In capella castri ueldenze. quodam
uetus imago est bēe marie uirgis
in sinu tenens filiū: non quidem
per opus bene formata sed multa
uirtute dotata. Matrona quedā
eiusdem castri quod sitū est in dio-
cesi treuerensi. die quadam in capel-
la stans. ipsamq; yconam respici-
ens: et sculpture in dignans ait.
Vt quid hic stat uetus hec rēbula?
Beata uero uirgo maria mater
misericordie. feminā stultiloquā
non ut arbitror apud filiū accu-
sans: sed penam pro culpa futurā
alteri cuiusdam matrone predicens
ait. Quia dñā illa nomine eam
designans. uocauit me uetere rē-
bulam: semp misera erit. quo ad-
uiuet. Post paucos dies ab omib;
suis bonis mobilib; et immobilib;
a filio proprio eiecta. miserabiliter
satis usq; hodie mendicat: penam
luens stultiloqui. Ecce sic bēa uirgo
maria diligentes se diligit et hono-
rat: et contempnētes se punit. et
humiliat. *No. Si sacras imagi-*
nes contempnētes tantā incurrūt
penam: puto q̄ uenerantes illas
magnam mereantur gratiam.
de alia matrona q̄ filiā a lupo captā
per eandē ymaginē recepit. cxi. mō.

In predicto castro matrona quedā
habitat honesta ac deuota. nomine
iusta. Hec est illa cui bēa uirgo ma-
ria uerba probrosa in suā yconā
prolata conquesta est. Et merito.
Sūms etiā honore eandem imagi-
nem ueneratur: salutationes ora-
tiones. multasq; uarias coram illa

faciens. Tunc quodā cū filiā par-
mulam in uillam proximā nutriē-
dam tradidisset. et infantula iam
triennis in area luderet. lupus lūe-
tem quibusdam aspicientibz illam
per gulam raptuit: raptamq; in-
torsum suū mictens. siluas uicinas
petiuit. Quem aliqui cū clamore in-
secuti: sine ereptione puellule ter-
res sunt reuerſi. Et quibus unus
castrum cucurrit: et matri i mensa
sedenti captū filie mūciāns ait. **D**ñā:
lupus comedit filiam urām. Cui il-
la turbata nimis respondit. Certe
lupus non comedit filiam meam.
Non tamen mensa amota surrexit.
et in multa cordis amaritudine ca-
pellam intrans imaginē saluatoris
de sinu matris euulsit: stansq; con-
tra illam cū multis lacrimis in hec
uerba prorupit. **D**ñā. nūq̄m rela-
bebitis puerū ur̄m: nisi michi i eo
lunē restituatis puerū meū. **M**ira
humilitas regine celi. Quasi time-
ret carere filio suo si mulier non re-
haberet filiā. lupo protinus impe-
rauit: et ille puellam dimisit. Inse-
cuti plures de ulla lupi uestigia. cū
puelle reliquias ad tumultandum
quererent: iuxta quoddā frutectū
illam deambulante inuenerunt.
Cui cum dicerent. unde uenis bona
filiā. Respondit illa. **N**ūm actū mo-
do dixi tē. Vestigia enī dencū lupi
in gutture eius cute superficetens
māsa apparuerūt: in testimoniū
tāmi miraculi ad hoc reſeruata.
Tunc filiā ad matrem ducemes:
inoruit illam sanā uidit. effra-

lentissima cum gratiarū actione ad
imaginē sacram cucurrit: et puer-
ſini eius restituens ait. Quia resti-
tisti michi filiā meā: en tibi
reſtituo filiū tuū. **H**ec michi relata
sunt a ſepedicto herniāno abbate
loci ſcē marie: qui puellam uidit.
et a matris ore que dicta ſūt audi-
uit. Cum adhuc prior eſſet in herni-
menade. et firmū haberet propoſi-
tū resignare prioratus officiū: p-
dicta matrona ab abbate eius eu-
ſtachio quem hoſpicio receperat.
ut ſibi eum tranſmitteret petiuit
et obtinuit. Quem ante imaginē
deigenitricis marie ducens: ne of-
ficiū ſuū resignaret amonuit. **D**o-
minquit non placet: ſi resignaſſeris.
Cum cum ille diceret. unde hoc
noſtis: reſpondit illa. Nemo michi
hoc reuelauit niſi dñā iſta: digito
imaginē oſtendens. Multa ſiqui-
dem eidem deuote femine p ſacrā
illam imaginē reuelantur: plu-
rima p illam beneficia cōſequitur.
No ſeſcui hactenus tantas eſſe
conſolaciones in imaginibz ſcōrū.
No adulas ſcā in ſuis et per ſuas
imagines uirtutes operantur:
maxime in illis locis ubi uenerāt.
Numquid non recordaris uicis
apoſtate iuxta floreſſiam. qui p
imaginē bte uirginis marie con-
ſecutus eſt indulgentiā: ſimiliter
et ſāmonialis que ab eius imagi-
ne alapa ſuſcripta periculoſam
euaſit temptacionem. **N**on
Vtriuſq; bene memini. primi ui-
delicet miraculi in diſtinctione

scdā. caplō duodecimo. et secūdi in
distinctione pñti. caplō tricesimo ter-
tio: et stupor inuadit me. cū i lignis
audio uocem ad loquēdū: manus
ad feriendū: corporis incuruacōem.
erectionem sessionē: et reliquos mo-
tus uitaes. **M**agis hec amiror qm
loquelam asine contra balāā. Illa
enī animā habebat motabilem: i
hgnis. lapidibus. siue metallis. nul-
lus spiritus est. **M**o. **D**iuinus au-
tem spc in omni creatura est. p essen-
ciam et per potentiam: cui nichil
impossibile est. nichil miraculosū.
qui ad honorem scdū suū hec et
huiusmodi similia cotidie opat.
De imagine uero bē uirginis ma-
rie referam tibi quādam uisionē
mirificam: que ante hoc triēniū
facta est. **De ymagine sancte ma-
rie in yesse. Caplm. xlvj.**

In introitu fr̄is iuxta ciuitatem
gruigen. cenobiū quoddam sc̄i
montaliū ordinis it̄i de nouo con-
structū est: uocabulo yesse. Que die
rurus sum a priore loci eiusdem au-
diui: et circa idē tempus imagi-
nem ip̄am uidi. et missam coram
illā celebrant. Est enī opere anglico
decenter exsculpta: effigiem represe-
tans bē uirginis marie filiū in gre-
mio tenentis. Die quadam cū custo-
candelam que ante illam ardebat
dicta missa extingisset. et duo car-
pentarij oratorū propter opus su-
um intrantes illam reaccensam
repperissent: dixerūt priori. **D**ñe.
nisi moneatis custodem. ut cauta
sic circa extinctionē hui⁹ cande-
le:

oratorū perdetis. **O**mnia enī lignea
sunt: altare uidelicet candelabrū +
parietes. **V**ocata est illa et culpata.
negauit et extinxit. **C**arpentarij
denno ingressi. cū predictam cādelā
eiusum ardere cernerent: et mori
priori prodidissent: iratus diu sa-
tis inuectus est illam. **Q**ui certus
effectus ex uerbis eius de extinctōe.
iussit ne deinceps extingueret illā:
scire uolens quid hoc portenderet.
Tota illa die et sequenti nocte corā
immagine predicta ardebat candelā:
et in mane uic ad longitudinem
dimidij articuli manus fuerat cū
sumpta. **I**n festiuitate bē andree
apli. cū unus ex prefatis carpenta-
rijs uir simplex ac deuotus. modo
in eodem cenobio conuersus ad mis-
sas staret. et sacerdos euāgelium
inciperet. **I**magō saluatoris ip̄o
intuente de sinu matris in quo se-
debat se erigens coronā de capite ci-
tulit: eamq; suo capiti imponēs.
Dicto uero euāgelio cū uentum
fuisset ad illum locū symboli. et
homo factus est: coronā materno
capiti restituit et resedit. **H**ec cū
simplex ille homo uidisset. et de
nouitate uisionis expansisset: ait
intra se. **M**elius est ut taceas: si di-
cris non credetur tibi. **C**umq; i festo
sancti nicolai eandem uisionem
eodem modo quo prius uidisset:
diuinā timentis offensam iurante
si taceret: priori per ordinem uisa
retraxit. **E**t quia locū reposiciōis
corone expruere non poterat ut
pote laicus: interrogatus de hoc

respondit. Quando nominata fu-
it maria. **M**or priori occurrit. q̃ in
festo confessorum ecclesia credo in
unū deū. dicere non consueuerit.
Vocansq; sociū suū ait. Viristis
uos missam in conuentu in die
sancti nicolai: ip̃e tūc domi non
fuerat. Respondente illo etiam:
subiūxit. Viristis credo in unū de-
um. **D**ixi inquit. Et prior. Non
recte fecistis: non eñ apostolus fu-
it. Ad quod uerbū ille respondit.
Certe ego sc̃m nicolaū equalem ha-
beo multis apostolis. Sicq; prior
de uisione certificatus est. **N**ouia
Mysteriū uisionis huius uolūe uel-
lem et multū desidero. **M**o. **Q**uade-
ma regnū uidetur hoc loco signare
carnem uirginis gloriosam: quā
de semine traxit regio. **E**p̃c uero co-
ronam maternā capiti proprio i-
posuit: cum per sacramentū incar-
nationis carnem de uirgine sump-
tam sue diuinitati vniuit. **V**nde
ad considerationē tanti mysterii sp̃s
sc̃s nos inuitans: dicit in canticis
canticorū. **E**gredimini filie syon et
uide regem salomonem in diade-
mate. hoc est in carne humana. q̃
coronauit eum mater sua uirgo ma-
ria. in die desponsationis eius: qñ
angelo annūciante in eius utero cele-
stes celebrare sunt nuptie. inter na-
turam diuinā et humanā. **P**er hoc
autem q̃ ad illa uerba. et homo factus
est. coronā materno capiti reposuit:
dicere uidebatur. **M**ater sicut ego p̃
re particeps factus sum humane
substantie: sic tu p̃ me particeps

facta es nature diuine. **E**p̃i enī qui
deus est et homo. corpus sumus et
membra. **H**ec de perfectiorū consola-
tione dicta sunt p̃ sacram eius ima-
ginem. **A**udi nūc aliud genus con-
solationis de hoc q̃ in exordio huius
distinctionis dictum est apud ip̃am
esse electuaria confortatiua. **d**e mo-
nacho medico cui s̃ maria in choro elec-
tuarū suū p̃mo negauit et postea do-

Huit in ordine n̄ro nauit. **clon.**
Quidam phisicus. magis ha-
bitu qm̄ actu monachus. occasione
medicīne per prouincias discurrens:
et uix unq̃m nisi in precipuis festi-
uitatibus ad monasteriū reuertēs.
In quadam sc̃e dei genitricis ma-
rie sollempnitate. cum nocte sta-
ret cum alijs ad psallendū: ipsa
beatissima uirgo maria multa
claritate circumfusa chorū ip̃o
uidente intrauit: psallentes circu-
iuit: et de puride quam in manu
portabat electuariū per colear
hauriens. singulis in os mittebat.
Ad ip̃m uero ueniens. cū p̃transiret
et diceret. tu de meo electuario nō
indiges quia medicus es. et pluri-
mas consolationes tibi impedis.
Ille tristis transeūtem oculis seque-
batur: culpam recognoscens. **A**b
illo enī tempore non nisi per obediē-
tiam coactus de monasterio egredi
consensit: omnes corporales conso-
lationes sibi temperauit. **I**n pr-
ima sua sollempnitate dñā m̄ra
sancta maria predicto modo suos
famulos uisitans: postq̃m ad me-
dicum uenit gradum fixit. et ait.

Quia te emendasti tuis medicamen-
tis mea preferens: ecce de meo electu-
ario sicut ceteris tibi impior. De
quo ut gustauit. mox tantū dulce-
dinis ac deuotionis concepit: ut dem-
ceps stabilis in congregatione ma-
neret. et omnia carnis comoda tamquam
stercora reputaret. Electuariū istud
gratia deuotionis intelligitur: cuius
uirtute psallentes confortantur. cuius
dulcedine labor uigiliarū uerti-
tur in delicias. Huius species aro-
matice sunt memoria copunctiua
dñice conceptionis. natiuitatis. et
reliquorū sacramentorū xpī: que
omnia melliflua spe future retribu-
tionis condiuntur: et meritis bñe
uirginis marie psallentibus infu-
duntur. **Mo.** Placet quod dicis.
Mo. Et apud beatam dei genitricem
mariam unguenta sunt sanatiua:
testatur sponsus in cantico dicens.
Meliora sunt ubera tua uino: odor
unguentorū tuorū super omnia aroma-
ta. Et in alio loco in persona illius.
Sicut cinamomū et balsamū aro-
matizans odorem dedit: et cetera.
Quante uirtutis et gracie eadem
sint unguenta: sequens declarabit
exemplum. **De sanctimoniali cuius tibiā**
lesam sancta maria in uisione pū-
contigit et ex sanauit. xlviii.
Quante annos paucos i quodā
cenobio sanctimonialiū ordinis
nri satis michi noto: res ualde
delectabilis. Est ibi quedam soror. et
ip̄a michi nota: uite probabilis mi-
nime feruens in obsequio bñe uir-
ginis marie. Hec cū in genuflectōe

minimo impellente feruore. tempe
quodam genu uel tibiā uulne-
rasset: atq; meridiē in infirmitorio
dormiret: uisa est ei in sompnis as-
tare bñā uirgo maria. p̄ridem un-
guenti portans in manu sua. In-
missis q; digitis: de eodem unguēto
percurrit uulneratam tibiā uir-
ginis. Statim tanta flagrantia
affuit. ut sorores in proximo dormi-
entes odore illius excitare sūgerēt:
et ad lectum eius uenientes. eo q̄ ma-
ior ibi sentiretur uirtus odoris dor-
mientem excitarent. Cui cū signa-
sent quis uel unde esset odor tantus.
illa cause non ignara. immo per
eandem signa iam de ueritate uisionis
certior effecta. nichil illis dicere uo-
luit uel signare: tantum inueniens
ut irēt dormitum. Que cū rursū
obdormiuisset: iterū affuit ma-
ter dñi secum illam per uisionem
ducens in pomeriū. Cui manū sub-
mento ponens dixit. **Modo diuinite**
te super gēnia tua. Quod cum fe-
cisset: dñā nra scā maria subiuit.
De cetero sic modeste et disciplinate
debes petere ueniam: instruens illā.
Et adiecit. Singulis diebus sequē-
tiam. Aue dei genitrix. michi ad ho-
nozem dicere debes. et ad singulos
uersus ueniam petere. Multū enī
in ea delector. Sanctimonialis uero cui
gilans. ut experiretur si esset aliq̄s
in uisione effectus. tibiā conspexit:
quam non sine multa amiratione
sanatam inuenit. **Nov.** Quantū
ex hac uisione conicio. minus pla-
cet bñe uirgini marie in orationib;

feruor indiscretus: et in gemificationibus motus indisciplinatus. **No.**

Non contradico. Ut enim de persona beate dei genitricis marie taceam: nomen eius non tam sententius quam multis exemplis dulce super mel ostendam. **de incluso qui per aue maria mixtum sensit dulcedinem. rlix.**

Iuxta ecclesiam sancti seuerini in colonia inclusus quidam habuit marci huius nomine: in tuscia ad sanctum sebastianum quingentesimo episcopo. et tempore scismatis quod fuit inter alexandrum et paschalem. ab alexandro depositus. Hunc cum matrone ciuitatis frequentarent. et una ei confessa fuisset. quod dicit nomen sancte marie dicere non posset sine quadam mira dulcedine: de causa tante gratie requisita respondit. Singulis diebus in honore eius quinquaginta aue maria cum totidem ueniis dicere consuevit: per que tantam dulcedinem meruit. ut omnis salua oris mei orationis tempore in mel uideatur conuersa. Quod cum audisset iudithus inclusus: exemplo deuote femine uir per sex ebdomadas

angelicam salutationem prefato modo et numero compleuerat: et ecce tantam dulcedinem sentire cepit. in illius dulcissime salutationis prolacione. in ore et in gutture: ut mellis dulcedinem longe transcendere ipsa dulcedo. Eandem dulcedinem meruit quidam de ordine nostro monachus: exemplo illius prouocatus. Hec michi relata sunt ab eodem incluso. Ecce his tribus

exemplis satis ostensum est. nomen eius esse super mel dulce: et quod hereditas eius sit super mel et fauam. **No.** Ut quid appositum est hereditas eius super mel et fauam. **No.** Repetitio confirmatio est: quod hereditamus hoc frequentamus. In fauo cera est et mel. Cera quia tenax est pertinet ad memoriam: mel exprimit dulce dicitur. Non nisi per uigenti memoriam nominis genitricis dei marie premissa dulcedo poterit adipisci. Cera enim illuminat: mel abbat et inebriat. Nomen marie in compositione odoris sancti: opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indulcabitur: et quasi musica in conuiuio uini. Vtrumque enim illuminatione saluet et refectione. sancti huius nominis inuocatio operatur: sicut in super dictis ostensum est exemplis. **No.**

Ex quo tanta bona per nomen sancte uirginis marie conferuntur peccatoribus et iustis: de cetero memorie mee tenacius inhereret. **No.** Hoc si feceris in fine tuo consolationem experieris. Quod morientibus assistat eisque suam mellifluam presentiam ostendat: presto sunt exempla. **de monacho quem sancta m. deosculabatur ante mortem. l.**

In domo quadam hispanie cordis uestri quod pumterane uocatur. duo adolescentes sunt conuersi: et tam laudabiliter in ea conuersati. ut uita illorum alijs esset in exemplum. Ex quibus unus in obsequio beate uirginis marie ita feruens extitit ac deuotus: ita ut in

horis eius decantandis morosus et
intentus. ut non solum in singulis
uersibus sed etiam in singulis uerbis
memoria ipsius haberet: sicq; hora
hore cum maximis laboribus pene co
tinuaret. Qui cum annos decem et
septem fecisset in ordine. grauiter in
firmatus est: et ministravit ei soci
us suus ex licentia prioris. Sciens eni
m in seipso et in seruiuo dei genitricis
marie deuotissimu: ut aliquid sibi
diceret ad edificationem intuitu mu
tue caritatis flagitauit. Cui cum ille
nichil negare posset nec uellet: res
pondit. *Hec dñā nra uisitauit me:*
et quia die septima ad dñm suu
migraturus. preduxit. Et adiecit.
Quia pro cunctis mortalibus nichil
intencius seruisti: et ego tibi faciā
quod nondū alicui feci. Collumq;
meū brachijs suis stringens: dedit
mihi osculū. *Mo.* *Hic legentibz*
oriri potest scrupulus. quia superius
dictum est. capitulo tricesimo secūdo. q̄
milui temptato osculū dederit. Mo.
Visio ista illam tempore precessit.
Cum autem agonizaret die et ho
ra predicta uir beatus. prior dormi
ens. cellam in qua iacebat turbam
candidatorū introire uidit: qui se
propter animā illius deducendam
aduensse dicebant. Statimq; ad p
uisionem tabule excitatus. surrex
it et accurrit: et quia celestis esset
exercitus a quibus deuotus genitri
cis dei marie famulus foret deducē
dus minime dubitauit. Hec dñs
abbas asteriensis treueri positus
multis recitauit. dicens ueraciter i

domo in qua prius abbas fuerat
gestum. *De heremiano conuerso pro q̄*
fatigato scā maria hora decantauit et
in heremuro de fine preduxit. li.
conuersus quidam fuit heremianus
nomine: uenozali aratro cuiusdā
grangie deputatus. Erat enī sine
risime uite. et multas a dño con
solaciones secretē percipiebat: ex
quibus perpauce ad nrām puenit
rūt noticiam. Is in officio suo habebat
inter alios boues iuueniū ferocem
ac superbium: quem ad opus
ure aut nullatenus sine magno
labore adducebat. Hunc ergo cum
uite quadam iugo uellet colligare
et modis omnibz recalcitrantem ne
quirit compescere: cōmotus animo
in siluam diuertit: et fustem ad
rebellē taurū ferendū iniecit.
Cui minaciter cum uerte uenienti.
nescio quo spiritu ductus taurus
occurrit: pedibusq; eius prostra
tus. licet non uerbis gestu tamen
humiliari corporis ueniam flagi
tauit. Quo uiso uir dei placatus:
ait. Misericordiā queris. misericordiam
tibi non denegabo. Surge et caue.
ne me de cetero inquietes. Ab illa au
tem die taurus idē omniē deposuit
feritatem: adeo ut in gracia māsue
itudinis nullo coniugaliū suorum
inueniretur inferior. I *scdm fra*
ter alio tempore cū diuinis labori
bz fatigatus post completorium
pausaturus. in suo se stratu collocat
set: subito recordatus est q̄ ipsa die
vnā horā quam decantare sole
bat in honore bñe marie uirginis.

pro instantia occupationis distulerat; et dilatam obliuione interdicte neglexerat. **E**rgo de stratu suo: ut quod neglexerat uel tunc suppleret. Sed eius miserata labores dñi mudi repente astitit ei. Imperans ut quiesceret: et ip̃a pro eo horam neglectā supplere deberet. **Q**uando autē dñs deus iustam laboribus eius remunerationē reddere decreuit. iniecit ei infirmitatē corporis: sed animi gaudiū et consolationē spiritus nō subtraxit. **I**gitur cum per aliquot dies egrotasset: uenit abbas giselbertus tam cum quā ceteros infirmos uisitare. Cui cum diceret. nō erubescis frater hermanne. q̃ frater godofridus erit prior tuus in regno celorum? demonstrato quodam conuerso ibidem infirmo. qui trienniu uix in ordine perfecterat: respondit. **N**on dñe. sed quidquid boni ei deus facere uoluerit: bene accipio ei. **D**ixit ei abbas. **O** tu semper rides. **F**acies enī ei? naturaliter quasi ad ridendū disposita erat. **H**abe licentiam eundi ad chorū: et ad opus tuū. **R**espondit. **E**go ibo quo deus uoluerit. **E**t quo inquit ibis? **R**espondit. **A**d regnū celorum. **Q**uando ergo morieris? **R**espondit. **P**ost biuuiū. **N**am et tertia die post hanc. incipiente missa hic ero: et incipiente euangelio hic adhuc ero: sed anteqm̃ finiatur in regno celorum ero. **E**t uidetur michi hoc triuuiū prolixius esse et amplius me grauare: qm̃ totum tempus uite mee quod feci super terram. **U**nde inquit ista nosti? **R**espondit ille. **B**ea

uirgo maria dñi nra hic fuit: et consolata est me. **S**ed et ego raptus sum in celum: ubi etiam uidere merui beatitudinē quam deo largiēte habiturus sum. **A**ullo ergo die frequentissime cum abbas uisitauit. **I**am aduenerat dies tertia: et instantē hora missę. accessit ad eum felix memorie frater theodericus de cellario minister eius: et dixit. **F**rater hermanne. potero ne ego ire ad missā? **E**rat enī dies quadragesime. **Q**ui ait. **N**on. **S**inite alios ire: uos autē manete meū. et preparate aquā calidā unde lauari debeam. **E**t post paululū. **S**eruite mattam: et aduocate duos fratres qui uos adiuuent. tempus est migrandi. **P**ulsata igitur tabula circa principiu euangelij conuētus occurrit. et ip̃e abbas inter primos: sic q̃ scā illa anima sicut predecebat ante finē euangelij soluta est. **N**on. **N**on miror si iustus desiderauerit mortē: quem auctrix uite consolata est ante mortem. **N**on. **N**on solum presentia eius infirmis dat fiduciam moriendi: sed etiam morientibus risum excitat. qui signū est leticie. **de pauone conuerso qui scām marię**
Conuersus uidit i fñe suo. **I**n. **Q**uidam adolescens etate. friso natione. in lucka cuius supra memini grauit̃ infirmabatur. **D**eductus ad extrema: in ip̃a agonia sicut michi retulit monachus qui uidit et presens fuit. ridere cepit. **C**ui cum diceret unus ex circumstantibus. **pauo.** hoc ei nomen erat. cur

modo rides: respondit. Cur non ride-
am? Ecce dñā nrā sancta maria p-
sens est: et iam animā meam susci-
piet. Videtur in isto uersiculus poe-
te impletus: incipe parue puer.
risu cognoscere matrem. Puer e-
rat uirtute idem conuersus. quia
simpler et purus: paruus. quia
humilis et mansuetus. Haur du-
biū quā bñ uirgo maria mater
nos exhibuerit gestus: quia nō
risum sed timorem uultus exi-
tat seuerus. *De sanctimoniali cui
morienti apparuit. Iiii.*

Simile contigit colonie in ecclā
sancti mauricii. Cum quedā
sanctimonialis bone uite in extre-
mis ibidem laboraret. et sorores
morientem circumstarent: illa se-
renata facie subridendo cunctis au-
dientibus in hec uerba prorupit.
Beneueniat dulcissima dñā mea:
beneueniat. Sicq; repressis labijs
expirauit. Multum enī illam di-
ligebar: unde et in hora illa terri-
bili dilectam uidere meruit. uisā
salutare. atq; per eam et cum ea
celestem thalamū intrare. Spero
q; demones qui etiam iuris scissis
in exitu nuntius sunt iporum. in p-
sencia tante maiestatis subsistere
non possunt. Hoc tibi ostendere
uolo per exemplum. *De monacho
cui in exilis subueit cū a demonibus
circa terretur. Iiii.*

Circa terretur. Iiii.
Hoc triēniū monachus qui-
dam wernerus nomine in eber-
bacho defunctus est: etate quidem
adolescens et in herbis: sed mente

canus. Hic cum ante horam exitus
sui. sicut ab eius abbate didici. demo-
nes circa se uideret: illoū importu-
nitate ualde turbatus clamare cepit.
Sctā maria libera me ab illis uilissi-
mis: crebrius hoc repetens. Audie-
tes huiusmodi clamorem. hī qui
circa eum erant satis mirabatur:
scientes eum esse taciturnū: et uix
ad interrogata respondere. Post-
modum respirans et inclinans.
ait. Beneueniat carissima dñā
mea: beneueniat. Morq; manū
contra demones leuans. et eas insul-
tans subiūxit. Modo iacete uos du-
modo iacete uos ibi. Sicq; post mo-
dicū placido uultu expirauit: an-
gelis gaudiū faciens in celo: sed nō
modicū dolorem fratribus in mo-
nasterio. fuerat enī adolescens bo-
nus et disciplinatus: in ego corpe
et mente. Nec dubitandum est qm
in aduentu regine celi. omnis illa
turba spirituum malignorum ipul-
sa sit et detecta: sicut in ortu solis
nebula dispergitur matutina. *No.*
Si dñā nrā clementissima maria
in morte peccatoris sicut supradictū
est caplo non solum sua misericordia
demonū cachinnos compescuit: nō
miror si in obitu huius iusti terro-
res illoū nidebitos repressit. *No.*
Bene sentis. Dignū erat ut mater
totius castitatis etiam ante mortē
in suo famulo tam iocunda uisita-
tione remuneraret uirtutē integri-
tatis. Nec hoc miror de perfecto
monacho: cum ob eandem uirtutē
nouerim suam presenciam cuidam

seculari clerico morienti dei genitricem exhibuisse. *De canonico coloniense cui in fine se ostendit. Iu.*

Quidam canonicus maioris ecclesie in colonia cum in extremis ageret. beatam mariam presentem uidit et agnouit. Quam uisionem cum circumstantibus recitasset. alapam sensibilem inuisibiliter recepit. *Mo.* Que fuit ibi culpa. *Mo.* Puto quia inanis gloria: que mor per eandem alapam est sanata. *Vo.* cabatur enim albertus. et licet corpe fuerit castus. satis tamen existit secularis et delicatus: atque in uestibus curiosus. *Ne* autem causari possis quum uersis diuina tantum claustralibus uirginibus uel contuentibus decedentibus suam presentiam inuisibiliter impendat. eosque ad uitam eternam perducas: personam laicam et uxoratam tibi proponam. *De symone cruce signato quem morientem consolata est. Ivi.*

Quius quidam *consolata est. Ivi.* De tulpeto uir honestus cononimine in hac extrema expediente signatus: cum alijs peregrinis ad mare usque puenit. Ibi grauiter infirmatus: cum moriturus esset. cepit mirabiliter iocundari. Requiritibus socijs de causa leticie: respondit. Quare non gaudeam? Ecce domina ustra sancta maria hic presens est: et hec michi dixit. Cumo. quia reliquisti uxorem. filios. et omnia tua propter honorem filij mei. periculis te exponens: ego bene et plene tibi restituiam. Qui statim exclamauit. En uideo celum apertum.

et in eo sedem michi preparatam: ad quam celerius sum ascensurus. *Mor*que sacro oleo postulans se iungi et uiatico diuini corporis nutiri. hominem peregre deposuit: et sicut uerus peregrinus in celesti patria laboris sui premiū suscepit. *Non.* Non miror: si homo iste iustus uel potius per crucis signacionem iustificatus tam mirifica uidit. et promeruit: sed si nosti dic unde mirer. *Mo.* Duo tibi dicam exempla diuine pietatis eiusque genitricis marie: que te non solum in ammiracione immo etiam in stuporem merito conuertant. *De milite decollato qui per eam euasit gehennam. Ivi.*

Miles quidam nobilis. sed criminosus. tempe quodam ab inimicis suis captus est. Et quia mortales ceant inter eos inimicie: iustum est eis expedire ut in instanti moreretur. Cernens uir nobilis sibi mortem imminere. et nullum adesse remedium uite: supplici uoce dixit ad illos. Rogo uos intuitu dei ut ad modicum mortem meam differre dignemini: quatenus alicui sacerdoti peccata mea possim confiteri. Responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. Contingere posset. ut cognati et amici tui uenientes eriperent te de manibus nostris: et esset error nouissimus peior priore. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc uerbum. Deus tu scis uoluntatem meam. Et subiit.

Septima distinctio

Animā meam cōmendā uirginis filio. Sic q̄ decollatus est. Erat tūc temporis obfessus quidā iuuenis. Cui cum dicerent quidā audita morte tanti tyranni: modo magnū habetis gaudiū propter animā militis illius facinorosi: lugubri uoce respondit. Nequaquā: unū enī uerbum moriens protulit. propter qd̄ saluatus est. Haur dubiū quū opē beate marie uirginis. cuius filio animā occidendus cōmisit pene gehēne sit subtractus: et cum latrone confitente paradisi gaudus addit. Aliud tibi referam unde āplius mireris. quod michi quidā abbas ordinis nr̄i retulit: circa hoc quinquēniū dicens illud contigisse. **de latrone quē decollatū sepeliri fecit**

Auicula **in ecclesiam. Ivi.** ciuitate tridentine. sicut michi retulit quidā abbas latro nominatus uersabatur: a quo multi depredabantur: et qui se defendere uoluerunt nec potuerūt. occidebantur. Hic cum die quadam monachum quēdam ordinis nr̄i obuiū haberet. sperans q̄ pecuniā porteret: ait. Nisi uoluntarie sequaris me: occidam te. Quem cū monachus sequeretur. et quæreretur in uia quis esset. uel quid operis haberet: respondit ille. Ego sum latro ille famosus: nomen suū exprimens. Cui cū monachus diceret. iam nūc p̄tis canescere. et non timetis aīe uestre? Respondit ille. Non plus qm̄ petus. Et tacuit monachus. Veniens in speluncam illius: aut

intra se. Si posses hominē hūc conuercere: magnū deo prestares obsequiū. Dixitq̄ ad latronem. Si licet michi aliquid uos interrogare? Respondente illo. licet: monachus subiūxit. Qualis existit uita uestra a principio? Respondit ille. **Pessima.** Quando puerum cum omnibus meis coetaneis contendebam: factus adolescens furtis operam dedi. deinde iuueni proficiens latrocinia exercui. in quibz adeo profeci: ut hodie caput et magister sim omnī latronū huius prouincie. Ad quod monachus. Numquid non timetis penas eternas. huiusmodi operibz preparatas? Dicente illo. de aīa nulla michi questio est: eo q̄ perditā sit. Monachus respondit. Et si possem uobis ostendere uīā salutis: uelletis michi acquiescere ne? Ait latro. Etiam uobis cōsentirem. Et ille. Ieiunate unū diem in ebdomada in honore sancte marie genitricis dei. et nullū in illa ledatis. et sciatis pro certo: q̄a gratiam apud filiū obtinebit. Respondit latro. Hec reuera faciam. Et iam uoueo: nichil ea die comedā. nullū depredabor: nullum ledam. Elegitq̄ diem sabbati: nichil in eo mali operans: immo plurimos a sociorū manibus depredandos siue occidendos ob honorem beate marie uirginis eripiens. Eodem tempore tridentī ab hostibus percutitur et infestabatur: et exētes satellites ciuitatis cū hostes dū

sabbati insequerentur. iam dictū latronem inermē propter sabbatū cum ceteris ceperunt. Et cum esset fortissimus non se defendebat cum caperetur. non se excusabat: nec loqui uoluit interrogatus cum duceretur. Veniens in ciuitatem. mox ut cognitus est patibulo ad iudicatus est. Nutu tamen ut creditur bēe marie uirginis sup pulchritudine corporis eius iudices moti: in hoc conuenerūt. ut prouincia abiurata uiueret. Quod cum ille abiureret. et diceret. non faciā. melius est enī ut hic peccata mea luā qm̄ in futuro: responderūt. Sine tamen ut decolleris. Non autē iquite qualis sit pena: diuino modo occidar. **Et illi.** Vis ut uocetur tibi sacerdos? Respondit. Non est necesse. Omnes enī xp̄iani estis: omnibz uobis oīa peccata mea confiteor. Quod cum fecisset cū multa contritione. nichil se boni umq̄m fecisse testabatur. preter illud ieiunū quod a monacho didicerat. Sicq̄ extra ciuitatē decollatus est: et in eodem loco sepultus. Nocte eadem ut giles poetarū circa eius tumulū luminaria uiduerunt. Quinq̄ enī matrone corp⁹ effodientes. et caput corpori adaptantes posuerūt in feretro: mirre texture purpura superiecta. Et quibus quatuor singulas candelas ardētes ī manibz habentes. per quatuor p̄tes feretrū tollentes: quita que clarissima om̄m erat cū candela sequēte usq̄ ad portam uenerūt: ibi corpus deponentes. Custodes ista uidentes. timu-

erūt putantes esse fantasina. Quibus illa dicebat. Dicite episcopo uestro. ut capellam meū a uobis decollatum in tali loco ecclesie honorifice sepeliat: minas addens si negligeret. Et nominauit se. Mane cum episcopo hec essent nūciata: cū clero et populo eiciens. purpuram deposuit: caput precisum corpori iunctū uidit et expaui. texturamq̄ purpure humanū artificū excellentem amiratus relatis credidit: hominē q̄ cū timore et honore maximo. nō ut latronem sed sicut xp̄i martirē ī loco designato sepeliuit. Ab illo tpe usq̄ hodie uir aliquis adulter in illa prouincia inuenitur: qui eius exemplo diem sabbati in honore dñe nre scē marie non ieiunet. **Mo.** Cum opera bona extra caritatem facta mortua sint. quomō ieiunium siue aliud opus scdm̄ genus bonū. tempore latrociniū gestum. dei genitrici marie placere potuit? **Mo.** Per obsequiū quod beate uirginis marie impendit. abilem se reddidit gratie: p̄ finale contritionem factus est filius glorie. Per penam temporalem quam libenter ac patienter sustinuit: purgatorij penas euasit. Non enī punit deus in idipsum: nisi medicina contemnat. Non aliter audeo diffinire. Legimus enī in uita patrū cuidam latroni conuerso pietatis opera que in latrocinio egit enumerasse. sc̄m̄ respondisse p̄smitum. Numq̄m aliquid tale egi. id ē tam magnū in uita mea. **Novit**

Historia hec tam mirabilis. ualde
accendere debet peccatores in amore
sancte dei genitricis marie. **Moni**
Adhuc unum sup est caplin. quod os
ordinis nri professores. magis oibz
que adhuc audisti in illius amore
accendat: propter quod presenti di
stinctioni pro conclusione illud re
seruauit: quia quod nouissimo loco
dicatur: memorie fortius imminetur.
de monacho q ordine cisterciense uidet
sub pallio s marie in regno celorum

Monachus quidam **Capl. lxx.**
ordinis nri dnam nram scām
mariam plurimū diligens: ante
paucos annos mente excedens. ad
contemplationē glorie celestis deduc
tus est. Vbi diu diuersos ecclesie
triumphantis ordines uideret: an
gelorum uidelicet patriarcharum
prophetarū. apostolorū. martirū.
confessorū. et eosdem certis caracte
ribus distinctos: id est in canonicos
regulares premonstratenses clu
niacenses: de suo ordine sollicitus.
cum staret et circumspiceret. nec ali
quam de illo personam in illa glā
reperiret: ad brām dei genitricem
mariam cum gemitu respiciens.
ait. **Quid est sanctissima dñā. q**
de ordine cisterciensi neminem hic
uideo: Quare famuli tui tibi tam
deuote seruientes. a consorcio tāte
beatitudinis excluduntur: Videns
eum turbatū regina celi: respon
dit. Ita michi dilecti ac familiares
sunt: hy qui de ordine cisterciensi
sunt: ut eos etiam sub ulnis meis
foveam. Iperiensq palliū suū

quo amicta uidebatur. quod mi
re erat latitudinis: innumerabile
multitudinē monachorū. conuer
sorū. sanctimonialū. illi ostēdit.
Qui nimis exultans et gratias
referens. ad corpus rediit: et quid
uiderit. quid ne audierit. abbati
suo narrauit. Ille uero in sequenti
caplo hec referens abbatibus. os
letificauit: ad ampliozem scē dei
genitricis marie amorem illos ac
cendens. Igitur quia uirginē bea
tam mariā. nūto speculū uirgi
nitatis cuius merita et gloria om
nem scōrum altitudinē transcen
dūt. laudare non suffino: quasi
imperitus orator illam laudando
deficio. Ipsam igitur tuus aduoc
oracionibz deprecor: ut desertum
meū ipā suppleat. et que scripta
uel scribenda sunt fructuosa fa
ciat. Amen.

Incipit capla octauę distinctionis
de diuersis uisionibus.

Caplin primū

Ratio quare in octaua distinctio
de diuersis uisionibz tractetur. **ii**
De sacerdote cui natiuitas xpī in sōp
nis reuelata est. iij.
Item de sorore cristina et eadem natu
De diuersitate sōp iij. rare.
morū et uisione spiritali. v.
De monacho qui xpīn quasi reuer
natū uidit cum maria et ioseph. vi.
De priore qui uidit stellam ī nocte
dñice natiuitatis sup cantantes. vii.
De richmude que in ephā xpīn uidit
in presepio. patris uocem audiens de
De uirgine cui cristus viii. sup